STADSREGIO ROTTERDAM

Ontwerp
Begroting 2014

Stadsregio Rotterdam
Meent 106, 3011 JR Rotterdam
Postbus 21051, 3001 AB Rotterdam
Telefoon: 010-2672389
Fax: 010-2671660
E-mail:info@sr.rotterdam.nl
Website: www.stadsregio.info

Inhoudsopgave

1 Inleiding 4
1.1. De financiën 5
1.2 Leeswijzer 6
2 Samenhang begroting 2014-2017 7
2.1 Overzicht baten en lasten op totaalniveau 7
2.2 Brede Doeluitkering (BDU) 8
2.3 Investeringsreserve 10
3. Programma's 11
3.1 Sturen op ruimtelijke samenhang 11
3.1.1. Bovenregionale samenwerking 11
3.1.2 Gebiedsgerichte opgaven 12
3.2 Economische structuurversterking 16
3.3 Bereikbaarheid en Mobiliteit 18
3.3.1 Verkeer 19
3.3.2 Openbaar vervoer 22
3.4 Wonen: duurzaam en marktgericht aanbod 25
3.5 Duurzame regio 27
3.5.1 Groen 27
3.5.2 Milieu 29
3.6 Jeugdzorg 32
4 Paragrafen 35
4.1 Bestuurlijke zaken en communicatie 35
4.2 Bedrijfsvoering 37
4.2.1 Financiën en control 37
4.2.2 Personeel en organisatie 37
4.2.3 Informatie- en communicatietechnologie 38
4.3 Financiering 39
4.3.1 Treasuryfunctie 39
4.3.2 Schatkistbankieren 39
4.3.3 Consequenties voor stadsregio 40
4.3.4 Vrij besteedbare rente 40
4.3.5 Renterisicobeheer 41
4.3.4 Kredietrisico 41
4.4 Algemene dekkingsmiddelen 42
4.4.1 Algemene dekkingsmiddelen nader beschouwd 42
4.4.2 Besteding algemene dekkingsmiddelen 42
4.4.3 Incidenteel en structureel 43
4.5 Verbonden partijen 44
4.6 Weerstandsvermogen en risico's 45
4.6.1 Beleidsuitgangspunten weerstandscapaciteit en risico's 45
4.6.2 Bepalen weerstandscapaciteit 45
4.6.3 Inventarisatie risico's 46
4.6.4 Weerstandsvermogen 49
5 Kostenverdeelstaat 2014-2017 50
6 Staat van reserves en fondsen 2014-2017 52
6.1 Toelichting Staat reserves en fondsen 2014-2017 53
7 Inwonerbijdrage 54

8 Vaststellingsbesluit 55
Bijlage 1 - RIVV 2014 – 2017 56

1 Inleiding

Voor u ligt de begroting 2014 met een doorkijk naar de jaren 2015 tot en met 2017. Hoewel de stadsregio Rotterdam als gevolg van de voorgenomen afschaffing van de Wgr-plus eerder kan zijn opgeheven, is toch een begroting 2014 opgesteld. Zolang er nog geen onomkeerbaar kabinetsbesluit met bijbehorend tijdspad is vastgesteld, moet er rekening worden gehouden met de mogelijkheid dat afschaffing per 1 januari 2014 niet aan de orde is. In dat geval zal de stadsregio Rotterdam nog enige tijd blijven functioneren. De middelen die daartoe nodig zijn, dienen - evenals de beleidsvoornemens - in de vorm van een begroting door het algemeen bestuur te worden vastgesteld. De wet schrijft voor dat uiterlijk op 15 juli van het jaar t-1 de door het bestuur vastgestelde begroting van het jaar-t bij de provincie moet zijn aangeleverd. Het eventueel later opstellen van een begroting 2014 is om die reden geen optie.

De begroting vormt niet alleen het financieel kader voor de periode 2014-2017, maar schetst ook het beleidsmatige kader. Dit betekent dat het in de Regionaal Strategische Agenda (RSA) opgenomen beleid wordt voortgezet. Medio 2013 is herijking van de RSA aan de orde.
De beleidsaanpassingen die daarvan het gevolg zijn, zullen in de eerste wijziging van de begroting 2014 worden verwerkt.

De begroting 2014 kent dezelfde opzet en programma-indeling als de begroting 2013. Dit betekent onder andere, dat de concrete beleidsvoornemens voor het komende jaar samengevat worden in het jaarwerkplan 2014. Het jaarwerkplan 2014 wordt tegelijk met de eerste wijziging van de begroting 2014 aangeboden aan het algemeen bestuur in de vergadering van 11 december 2013.

Het aanbieden van een gewijzigde begroting voorafgaand aan het uitvoeringsjaar is inmiddels gebruik geworden binnen de stadsregio. De vereiste vroege oplevering van de begroting in de het voorjaar van 2013 maakt dat niet alle relevante ontwikkelingen die zich in 2013 voordoen, kunnen worden meegenomen. Daarom wordt aan het einde van 2013 het bestuur de eerste wijziging van de begroting 2014 aangeboden. In de eerste wijziging van de begroting 2014 worden in ieder geval de volgende onderwerpen nader uitgewerkt.

- In de begroting 2014 is het project Hoekse Lijn opgenomen. Financiering hiervan dient plaats te vinden vanuit de BDU. Hoewel er op lange termijn sprake is van een sluitende BDU-meerjarenbegroting, leidt de inpassing van de Hoekse Lijn in de jaren 2018-2020 tot tekorten. Dat vraagt de komende periode om een nadere prioritering binnen de BDU. Aan deze aanvullende prioritering wordt momenteel nog hard gewerkt en toegezegd is om uiterlijk medio 2013 met definitieve financieringsvoorstellen te komen.
  Wanneer deze voorstellen medio 2013 door het bestuur zijn vastgesteld, worden ze vertaald in de eerste wijziging van de begroting 2014.

- In 2014 is er € 7,9 miljoen beschikbaar voor uitgaven die ten laste van de Investeringsreserve worden verricht. Dit bedrag is inclusief de financiële effecten van de subsidiebeschikkingen 2013. Het verdeelvoorstel voor deze € 7,9 miljoen wordt in november 2013 door het dagelijks bestuur vastgesteld. Bij het vaststellen van de begroting 2014 is dit verdeelvoorstel nog niet bekend. Daarom zullen in de begroting de volgende stelposten worden opgenomen bij het bijbehorende programma:
  - Economische herstructurering € 3,47 miljoen
  - Regionaal groen € 2,69 miljoen
  - Revitalisering stedelijk gebied € 1,75 miljoen

  Naast deze beschikbare bedragen vanuit de Investeringsreserve is in 2014 voor het laatste jaar in het kader van de Investeringsstrategie – onderdeel Revitalisering stedelijk gebied - ook € 4,51 miljoen beschikbaar aan provinciale ISV 3 middelen (Investeringsbudget Stedelijke Vernieuwing). De feitelijke verdeling van de middelen wordt meegenomen in de eerste wijziging van de begroting 2014.

- Het kabinet Rutte II heeft ten tijde van het opstellen van deze begroting een drietal wetten in voorbereiding die invloed hebben op de stadsregio. Het betreft de Wet schatkistbankieren, de Wet houdbare overheidsfinanciën (HOF) en de aanpassingen in het BTW-Compensatiefonds (BCF). Deze wetten zullen in verschillende mate invloed hebben op de

begroting 2014 van de stadsregio. Omdat de wetsteksten nog niet definitief zijn en de wetten nog niet zijn aangenomen, kan in de begroting 2014 nog niet volledig op de veranderingen worden geanticipeerd. Met de wet HOF en met de veranderingen in het BCF wordt in de begroting 2014 geen rekening gehouden. De gevolgen van deze wetten voor de stadsregio lijken op korte termijn ook relatief beperkt.
Anders is dit voor de wet schatkistbankieren. In hoofdstuk 4.3 (Financiering) wordt nader ingegaan op de vertaling van deze wet naar de begroting 2014. In de eerste wijziging van de begroting 2014 zal – indien vaststelling heeft plaatsgevonden – ingegaan worden op de effecten van de genoemde wetten. Tevens zal de begroting dan daarop worden aangepast.

1.1. De financiën

Uitgangspunt binnen de stadsregio is een gedegen financiering. Dit betekent:
- structurele uitgaven worden met structurele middelen gedekt,
- er worden geen verplichtingen aangegaan wanneer de bijbehorende dekking daarvoor ontbreekt,
- we geven middelen pas uit wanneer we er daadwerkelijk over kunnen beschikken,
- inkomsten conservatief geraamd,
- risico's worden tegen de hoogste kostenraming in de begroting verwerkt.

Het begrotingsresultaat heeft betrekking op een beperkt deel van de stadsregionale middelen, om precies te zijn op de algemene dekkingsmiddelen. Dit zijn jaarlijkse inkomsten die voor alle doeleinden mogen worden aangewend.
De algemene dekkingsmiddelen bestaan uit:
- Inwonerbijdrage gemeenten;
- de aanvullende bijdrage van Rotterdam;
- rente inkomsten

De te ontvangen algemene dekkingsmiddelen (€ 9,97 mln volgens begroting 2014) fluctueren jaarlijks. Dit wordt met name veroorzaakt door schommelingen in de te ontvangen rentebaten.

De algemene dekkingsmiddelen worden gebruikt voor de dekking van een drietal lasten:
1. de post onvoorzien;
2. (een deel van) de apparaatslasten;
3. uitgaven waar geen bijdrage van derden (Rijk, provincie) voor wordt ontvangen.

De algemene uitgaven (€ 7,25 mln.) veranderen nauwelijks. Het verschil tussen de algemene dekkingsmiddelen en de uitgaven, die ermee worden gefinancierd, bepalen het resultaat van de begroting.

De begroting 2014 sluit met een positief resultaat van € 2.734.723. Dit saldo wordt gedoteerd aan de reserve Weerstandsvermogen. Ook voor de jaren 2015-2016 wordt op basis van een theoretische doorkijk een positief resultaat verwacht. De verwachting voor 2017 is een negatief saldo. Onderstaand is dit weergegeven.

Jaar	Begrotingsresultaat
2014	2.734.723
2015	1.912.033
2016	244.531
2017	-/- 414.161

Het positieve begrotingsresultaat daalt in de jaren 2014-2016 en slaat in 2017 zelfs om in een tekort. Oorzaak hiervan is de invoering van het verplichte schatkist-bankieren. In dit kader moeten we onze overtollige kasmiddelen vanaf 2014 bij de staat onderbrengen tegen marginale rentebaten.

Dat de rentebaten niet in 2014 al geheel wegvallen houdt verband met de in 2011 en 2012 aangekochte obligaties. Deze mogen worden behouden tot het moment van aflossing. Dit vindt geleidelijk vanaf 2014 tot en met 2016 plaats.

Bovenstaand beeld betekent dat de huidige financieringsstructuur van de stadsregio Rotterdam als gevolg van het schatkistbankieren op langere termijn niet houdbaar zal zijn. De verwachting is dat de stadsregio op een niet al te lange termijn ophoudt te bestaan. Om die reden is een discussie over deze financieringsconstructie nu niet noodzakelijk. Wanneer het kabinet - naar verwachting in 2013 - echter laat weten dat de Wgr-plus-regeling in 2017 nog niet zal zijn opgeheven, dan dient de financieringsdiscussie wel degelijk nog in 2013 gevoerd te worden en zijn vertaling te krijgen in de eerste wijziging van de begroting 2014.

Door de geraamde positieve begrotingsresultaten aan de reserve Weerstandsvermogen toe te voegen, heeft deze reserve in 2014 het niveau dat nodig is om de geïnventariseerde risico's financieel te kunnen dekken (zie hoofdstuk 4.6 Weerstandsvermogen). De kans dat de benoemde risico's zich daadwerkelijk gaan voordoen wordt voor een groot aantal van de risico's ingeschat als zeer groot, omdat deze merendeels betrekking hebben op de opheffing van de stadsregio. Ook is het mogelijk dat de "Decentralisatie van de jeugdzorg " financiële consequenties heeft voor de stadsregio. Gezien het prille stadium waarin deze ontwikkeling verkeert, wordt dit risico nog niet in de paragraaf Weerstandsvermogen verwerkt.

1.2 Leeswijzer

De indeling in programma's en de opbouw van de hoofdstukken in de begroting 2014 komt overeen met die van de eerste wijziging begroting 2013 en luidt als volgt.
In hoofdstuk 2 wordt een algemeen financieel kader geschetst en wordt nader ingegaan op de belangrijke ontwikkelingen aan de batenkant, zijnde de BDU en de Investeringsreserve. In hoofdstuk 3 zijn de programma's beschreven en hoofdstuk 4 bevat de paragrafen. In hoofdstuk 5 wordt de kostenverdeelstaat weergegeven en laten we zien wat de consequenties zijn van de kostenverdeelstaat op de financiering. In hoofdstuk 6 wordt het verloop van de reserves en fondsen beschreven en toegelicht. In de hoofdstukken die volgen zijn de inwonerbijdragen en het vaststellingsbesluit opgenomen. Als bijlage 1 is toegevoegd het RIVV 2014-2017.

2 Samenhang begroting 2014-2017

2.1 Overzicht baten en lasten op totaalniveau

De begroting 2014 kent een omvang van € 436 miljoen. In onderstaande tabel is dit per programma weergegeven. In hoofdstuk 3 zijn de cijfers verder per programma en activiteit uitgewerkt. Daarbij wordt ook onderscheid gemaakt tussen de directe uitgaven en aan activiteiten toe te rekenen overhead (apparaatslasten).
Aan de batenkant zijn de verschillende financieringsbronnen opgenomen. De programma's zijn allen in evenwicht. Per saldo resteert in 2014 een positief resultaat van € 2.734.723 en dit bedrag wordt toegevoegd aan de reserve Weerstandsvermogen.

Samenvatting programmabegroting 2014-2017	**Begroting 2014**	Begroting 2015	Begroting 2016	Begroting 2017
Lasten				
- Sturen op ruimtelijke samenhang	**1.824.355**	1.794.404	1.828.154	1.830.283
- Economische structuurversterking	**4.983.447**	1.516.808	1.519.568	1.522.383
- Bereikbaarheid en mobiliteit	**277.585.984**	251.278.799	265.437.491	434.210.607
- Wonen: duurzaam en marktgericht aanbod	**7.771.531**	1.464.360	1.486.971	1.489.252
- Duurzame regio	**14.811.997**	2.449.025	2.399.406	2.401.873
- Jeugdzorg	**129.054.326**	117.585.840	103.185.839	91.185.840
- Algemene lasten	**36.000**	36.000	36.000	36.000
Totaal uitgaven	**436.067.639**	**376.125.236**	**375.893.429**	**532.676.237**
Baten				
- Rijksbijdragen	**403.619.451**	375.164.490	364.966.670	354.188.579
- Bijdragen provincie Zuid-Holland	**15.000**	15.000	15.000	15.000
- Bijdragen regiogemeenten (inclusief omslagbijdragen)	**11.278.706**	11.278.706	11.278.705	11.278.705
- Onttrekkingen aan fondsen	**15.282.930**	6.727.927-	3.228.586	170.779.792
- Rente	**3.129.000**	2.307.000	649.000	-
Totaal inkomsten	**433.325.087**	**382.037.269**	**380.137.960**	**536.262.076**
Saldo vóór bestemming	**2.742.552-**	**5.912.033**	**4.244.531**	**3.585.839**
Dotaties aan reserves	**6.734.723**	**5.912.033**	**4.244.530**	**3.999.999**
Onttrekkingen aan reserves	**9.477.276**	**-**	**-**	**414.161**
Saldo na bestemming	***0***	***0***	***0***	***0***

Conform de wettelijke voorschriften hanteert de stadsregio het baten en lasten stelsel. Dit betekent dat baten en lasten genomen moeten worden in het jaar waarop ze drukken, ongeacht of ze dat jaar ook daadwerkelijk ontvangen en/of betaald worden.

De begroting van de stadsregio is robuust. Alle bekende en te kwantificeren risico's zijn gedekt en structurele uitgaven worden gedekt met structurele middelen. Dreigen er in het uitvoeringsjaar overschrijdingen, dan dienen deze primair binnen het betreffende programma te worden opgelost. Uitgaven waar geen financiële dekking tegenover staat worden niet gedaan. Financiële risico's, die nog niet zijn te kwantificeren dan wel waarvan onduidelijk is of deze zich gaan voordoen, zijn benoemd en financieel afgedekt in de paragraaf Weerstandsvermogen.

Het begrotingstotaal loopt de komende jaren op van € 436 miljoen in 2014 naar € 532 miljoen in 2017. Grootste oorzaak hiervan is de BDU: In 2017 worden veel uitgaven gedaan vanuit de BDU ten behoeve van de Hoekselijn. Verder speelt de Investeringsreserve een rol. Deze heeft vooralsnog een looptijd t/m 2014. Vanaf 2015 zijn er in dat kader nog geen lasten geraamd. Dit betreft de programma's Economie, Wonen en Duurzame regio. Daarnaast verwachten we in 2014 de laatste bestedingen in het kader van het project Groene Verbinding te hebben gedaan. Dit betreft het programma Duurzame regio.

2.2 Brede Doeluitkering (BDU)

De BDU is een gesloten fonds en de raming de inkomsten en uitgaven vindt tien jaren vooruit plaats (nu periode 2013 – 2022). Onze voorgenomen uitgaven voor de komende tien jaren moeten passen binnen het totaal van de bestaande middelen in de fondsen en verwachte inkomsten.

ONTWIKKELINGEN IN DE BDU

Terugblik: effecten regeerakkoord 2012

1. Schatkistbankieren, wet HOF en opheffing BTW-compensatiefonds (BCF):
In het regeerakkoord werden drie maatregelen aangekondigd die forse invloed zouden hebben op de BDU middelen. Het betrof de voorstellen: schatkistbankieren, Wet HOF en de beoogde opheffing van het BTW compensatiefonds (BCF). Inmiddels is besloten het BCF in stand te houden en wordt de werking van de Wet HOF afgezwakt. Alleen de maatregel in het kader van het schatkistbankieren zal naar verwachting nog financiële gevolgen hebben voor de BDU. Het gaat hierbij om een effect van één tot enkele miljoenen per jaar aan gederfde rente. Dit effect is inmiddels meegenomen in het meerjarenbeeld.

2. Verdere versobering Rijks-BDU
De bezuinigingen en versoberingen bij het ministerie van I&M zijn deels ook geland in de BDU. De belangrijkste financiële effecten zijn de departementale taakstelling en de fors lagere loon- en prijspeilcompensatie waardoor op landelijk niveau gemiddeld € 20 miljoen per jaar minder BDU geld beschikbaar is. Voor de stadsregio betekent dit een verlaging van de meerjarenraming met een bedrag van ca. € 3 miljoen.
Ook deze effecten zijn voor de stadsregio vertaald in het meerjarenbeeld.

Vooruitblik: inpassing van de Hoekse Lijn en overige onzekerheden

1. Inpassing van de Hoekse lijn:
In het meerjarenbeeld is de financiële dekking van het project Hoekse Lijn leidend gemaakt. Op 7 november 2012 heeft besluitvorming plaatsgevonden over een aantal herprioriteringen gericht op de inpassing van de Hoekse Lijn. Zo wordt er tijdelijk (2015-2019) € 5 miljoen gekort op het budget kleine projecten. Daarnaast wordt er een efficiency taakstelling van € 3 miljoen toegepast op het openbaar vervoer die geen gevolgen heeft voor de dienstregelingen en het lijnennet. Er is daardoor op de lange termijn, vanaf 2021, sprake van de sluitende meerjarenbegroting. In de periode 2017-2020 zijn er nog tijdelijke dekkingstekorten. Dat vraagt de komende periode om aanvullende prioriteringen in de tijd. Deze aanvullende prioriteringen zijn een belangrijke voorwaarde voor het nemen van onomkeerbare besluiten over de start van de realisatie van de Hoekse Lijn medio 2013. Het meerjarenbeeld zit er nu als volgt uit:

In € mln

meerjarenbeeld BDU	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
inkomsten	307	275	258	262	263	270	270	270	269	269
uitgaven	434	278	251	265	434	280	267	262	238	238
verschil	*-127*	*-3*	*7*	*-3*	*-171*	*-10*	*3*	*8*	*30*	*30*

fonds standen ultimo	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
restant BDU middelen	161	158	165	162	-9	-19	-16	-8	23	53

2. Onzekerheden in de BDU

Bij het schrijven van deze begroting is het Regeerakkoord 2012 reeds meerdere keren gewijzigd. Er zijn nog steeds onzekerheden over mogelijke nieuwe bezuinigingen. We blijven er dus rekening mee houden dat er nieuwe bezuinigingen kunnen afkomen op de BDU. Alle bekende bezuinigingen zijn echter in deze begroting verwerkt.

UITGANGSPUNTEN MEERJARENBEELD

Deze begroting is tot stand gekomen op basis van de volgende uitgangspunten:

1. Het meerjarenbeeld van de BDU komt tot stand door voor de periode tot en met 2022 een inschatting te maken van:

    - de te ontvangen rijksbijdragen aan BDU, gebaseerd op de nu bekende informatie van het ministerie van Infrastructuur en Milieu, inclusief de kortingen;
    - de voor dit beleidsterrein beschikbare (en nog niet verplichte) middelen in de fondsen;
    - de uitgaven voor openbaar vervoer. Uitgangspunten daarbij zijn de bestaande contracten en bestaande beleidswensen;
    - de uitgaven voor infrastructurele projecten. Uitgangspunten daarbij zijn de beoogde investeringen uit het Regionaal Investeringsplan Verkeer en Vervoer (RIVV).

2. Ten aanzien van de investeringen Verkeer en Vervoer (RIVV) zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:
    - de te verwachten uitgaven voor verkeer en vervoerprojecten zijn gebaseerd op gesprekken met de wegbeheerders aansluitend op de prioriteiten in de Regionale Uitvoeringsagenda Verkeer en Vervoer 2011-2015;
    - de begroting 2014 vormt het budgettaire kader voor het RIVV 2014-2017. In de bijlage zijn zowel het programma kleine projecten als het programma grote projecten uit het RIVV op hoofdlijnen opgenomen. Een gedetailleerd RIVV wordt toegevoegd bij de eerste begrotingswijziging 2014;
    - voor het programma Kleine projecten is vanaf 2015 maximaal € 20 miljoen per jaar beschikbaar voor kleine openbaar vervoerprojecten en voor verkeer en vervoer projecten in de categorieën: DVM, fiets, goederenvervoer, mobiliteitsmanagement, P+R, verkeersveiligheid en wegennetwerk.

2.3 Investeringsreserve

Het algemeen bestuur heeft op 14 december 2010 de notitie Invoering investeringsreserve stadsregio Rotterdam vastgesteld.

Uitgangspunt van de Investeringsreserve is dat er voor de periode 2011-2014 jaarlijks € 10 miljoen beschikbaar is.

Dit bedrag wordt volgens een vaste verdeelsleutel verdeeld over de volgende beleidsterreinen:

- Economische herstructurering bedrijventerreinen € 3.500.000
- Regionaal groenblauw, € 4.750.000
- Revitalisering stedelijk gebied en ontwikkeling van woonmilieus, € 1.750.000

Er is voor de jaarschijf 2014 geen € 10 miljoen beschikbaar. In oktober 2012 heeft het dagelijks bestuur de jaarschijf 2013 ingevuld. Voor het beleidsterrein regionaal groenblauw is toen een voorschot genomen op de jaarschijf 2014 van ruim € 2 miljoen. In verband met de voortgang van de projecten en de wederzijdse afhankelijkheid met de provinciale Groenagenda was het opportuun om een voorschot te nemen op deze jaarschijf. Er is daarom voor de jaarschijf 2014 ruim € 2 miljoen minder beschikbaar voor Regionaal groenblauw.

In 2014 is er derhalve nog € 7.908.790 beschikbaar voor uitgaven die ten laste van de investeringsreserve worden verricht. Het verdeelvoorstel voor deze € 7,9 miljoen wordt in november 2013 door het dagelijks bestuur vastgesteld. Bij het vaststellen van de begroting 2014 is dit verdeelvoorstel dus nog niet bekend. Daarom zullen in de begroting de volgende stelposten worden opgenomen bij het bijbehorende programma:

- Economische herstructurering € 3.468.905;
- Regionaal groenblauw € 2.689.885;
- Revitalisering stedelijk gebied € 1.750.000.

Voorgesteld wordt de feitelijke verdeling mee te nemen in de eerste wijziging van de begroting 2014.

Naast deze beschikbare bedragen vanuit de Investeringsreserve is er voor de Investeringsstrategie in 2014 - onderdeel Revitalisering stedelijk gebied – tevens € 4,51 miljoen beschikbaar aan provinciale ISV3 middelen (Investeringsbudget Stedelijke Vernieuwing).

Omslagbaten

De omslagbaten zullen conform de eerste wijziging begroting 2013 meerjarig worden geraamd op € 4 miljoen per jaar. Gezien de stagnerende woningbouw wordt een voorzichtige schatting gedaan op basis van de in 2012 ontvangen omslagbijdragen van ongeveer € 6,0 mln.

Deze inkomsten worden toegevoegd aan de Investeringsreserve en hier worden nog geen verdeelvoorstellen voor gepresenteerd.

3. Programma's

3.1 Sturen op ruimtelijke samenhang

Programma 1: Sturen op ruimtelijke samenhang	Begroting 2014	Begroting 2015	Begroting 2016	Begroting 2017
Lasten:				
structureel	**1.824.355**	1.794.404	1.828.154	1.830.283
incidenteel	**0**	0	0	0
Totaal lasten	**1.824.355**	1.794.404	1.828.154	1.830.283
Baten:				
structureel	**1.824.355**	1.794.404	1.828.154	1.830.283
incidenteel	**0**	0	0	0
Totaal baten	**1.824.355**	1.794.404	1.828.154	1.830.283
Resultaat vóór bestemming	**0**	0	0	0
Geraamde toevoegingen aan reserves:				
structureel	**0**	0	0	0
incidenteel	**0**	0	0	0
Geraamde onttrekkingen aan reserves:				
structureel	**0**	0	0	0
incidenteel	**0**	0	0	0
Resultaat na bestemming	**0**	0	0	0

3.1.1. Bovenregionale samenwerking

De Rotterdamse regio kent een strategisch goede ligging op het trefpunt van de Randstad en Rijn-Schelde delta. Deze ligging brengt bijzondere kansen met zich mee. Om deze kansen optimaal te benutten en er maximale economische kracht uit te putten is bovenregionale samenwerking noodzakelijk.

Twee bovenregionale en onderling overlappende netwerken zijn vooral relevant voor de regio Rotterdam:
1) *Metropoolregio Rotterdam - Den Haag;*
2) Maritieme topregio Rotterdam/ Drechtsteden/West-Brabant.

Wat willen we bereiken in 2014?

Metropoolregio Rotterdam-Den Haag

1. De agenda op het gebied van ruimtelijke ontwikkeling, economie en verkeer en vervoer is duidelijk, mede in het licht van de vorming van de metropoolregio Rotterdam-Den Haag.
2. Er is een realistisch haalbaar uitvoeringsprogramma voor Hof van Delfland waaraan de betrokken partijen gezamenlijk uitvoering geven. Zie hiervoor programma Duurzame regio, activiteit Groen.

Maritieme topregio Rotterdam/Drechtsteden/West-Brabant

3. De opgaven uit het Deltriprogramma zijn helder, geprioriteerd en geagendeerd in de Gebiedsagenda Zuidvleugel/Zuid-Holland.
4. Er is een realistisch haalbaar uitvoeringsprogramma voor Deltapoort waaraan door betrokken partijen gezamenlijk uitvoering wordt gegeven, zie hiervoor programma Duurzame regio, activiteit Groen.
5. Er is een gedragen beeld van de ontwikkelingsrichting van het deltaprogramma Rijnmond-Drechtsteden, waarin de ruimtelijke kansen een duidelijke plaats hebben gekregen en innovatieve oplossingen zijn ontwikkeld met kansen voor economische spin-off.

Wat gaan we daarvoor doen in 2014?

Agenda voor de Metropoolregio:

- Bijdragen aan de Metropoolregio Rotterdam-Den Haag om tot een uitvoeringsagenda op het gebied van ruimtelijke ontwikkeling, economie en verkeer en vervoer te komen, inclusief een heldere rolverdeling.
- Uitvoerings- en samenwerkingsafspraken maken met rijk en met Zuidvleugel-partners.
- Activiteiten voor Hof van Delfland staan opgenomen in het programma Duurzame regio, activiteit Groen.

Agenda voor de Maritieme topregio:

- Prioritering van opgaven uit het Deltri-programma en agendering daarvan in de Gebiedsagenda Zuidvleugel/Zuid-Holland.
- Inzet op een gedragen beeld van de ontwikkelingsrichting van het Deltaprogramma Rijnmond-Drechtsteden.
- Activiteiten voor Deltapoort staan opgenomen in het programma Duurzame regio, activiteit Groen.

Wat kost het?

Activiteit: Bovenregionale samenwerking	Begroting 2014	Begroting 2015	Begroting 2016	Begroting 2017
Lasten - structureel:				
- Metropoolregio/ Zuidvleugel	**115.000**	115.000	115.000	115.000
- Maritieme topregio	**35.000**	35.000	35.000	35.000
- Apparaatslasten	**182.970**	183.648	183.774	184.224
Totaal lasten structureel	**332.970**	333.648	333.774	334.224
Lasten - incidenteel:				
Totaal lasten incidenteel	**0**	**0**	**0**	**0**
Totaal lasten	**332.970**	333.648	333.774	334.224
Baten - structureel				
- Algemene dekkingsmiddelen	**332.970**	333.648	333.774	**334.224**
Totaal baten structureel	**332.970**	333.648	333.774	334.224
Baten - incidenteel				
Totaal baten incidenteel	**0**	**0**	**0**	**0**
Totaal baten	**332.970**	333.648	333.774	334.224
Saldo vóór bestemming	**0**	0	0	0
Toevoegingen aan reserves				
structureel				
incidenteel				
Onttrekkingen aan reserves				
structureel :				
incidenteel				
Saldo na bestemming	**0**	0	0	0

3.1.2 Gebiedsgerichte opgaven

Een samenhangende uitvoering en goede afstemming tussen de diverse sectorale regionale opgaven en tussen lokale en regionale opgaven is cruciaal. De stadsregio bevordert dit door o.a. advisering en overleg met gemeenten over ruimtelijke plannen en door speciale aandacht te geven aan de relatie tussen ruimtelijke ontwikkeling en (met name OV-) infrastructuur.
Bij Noordas, Rivierzones en Oostflank is het regionale belang en de samenhang zo groot dat een integrale benadering nodig is. Hier vervult de stadsregio een coördinerende rol.

Noordas
De Noordas heeft binnen de regio een uiterst strategische ligging. Het gebied is de binnenflank van de Randstad, ligt nabij stedelijke centra en geeft onderdak aan de regionale luchthaven Rotterdam-The Hague Airport. Het ligt nabij twee regioparken, Rottemeren en Hof van Delfland. Deze strategische ligging schept kansen op nieuwe woon- en werkmilieus. De Noordas draagt daarmee bij aan de ambities om een gevarieerder aanbod aan woonmilieus te creëren (en daarmee meer bewoners aan de regio te binden) en om kennisintensieve bedrijvigheid ruimte voor ontwikkeling te geven. Met name de gebiedsontwikkeling rond de luchthaven biedt ruimte voor kennisintensieve werklocaties, die ontwikkeld kunnen worden in samenhang met andere kennisclusters in en om de regio.

Wat willen we bereiken in 2014?

1. Er zijn afspraken over een goede inpassing van de A13/A16-verbinding, die in 2014 uitvoeringsgereed is.
2. Er is een gemeenschappelijk gedragen uitvoeringsplan voor de Common Green en de gehele Noordas als samenhangend parksysteem.
3. De ontbrekende schakels in recreatieve verbindingen zijn gerealiseerd.
4. Er zijn afspraken gemaakt over mobiliteitsmanagement rond de luchthaven.

Wat gaan we daarvoor doen in 2014?

1. Meewerken aan het Ontwerpttracébesluit op basis van de door de minister vastgestelde voorkeursvariant voor de A13/16, met speciale aandacht voor de inpassing.
2. Het vastgestelde uitvoeringsprogramma voor de Common Green wordt uitgevoerd overeenkomstig de prioritering en de georganiseerde financiering van het programma.
3. De recreatieve verbindingen die gepland staan voor start uitvoering in 2014 worden uitgevoerd. De andere recreatieve verbindingen worden gereed gemaakt voor uitvoering in volgende jaren zodat in 2016 al recreatieve verbindingen zijn gerealiseerd. Voor de fietsbrug/tunnel bij N209 ter hoogte van het Triangelpark worden kostendragers gezocht.
4. Over het mobiliteitsmanagement rond de luchthaven zijn in 2012 afspraken gemaakt als onderdeel van ‘Slim Bereikbaar’ (programma 3 bereikbaarheid en mobiliteit). Het project is in 2012 beëindigd en wordt doorgezet in Beter Benutten.
5. Via een participatietraject betekenis en bekendheid geven aan het samenhangend parksysteem.

Rivierzones
De rivieren vormen een unieke kwaliteit en belangrijke identiteitsdrager van de regio Rotterdam. Ze hebben een sleutelrol in een aantal regionale ambities: het creëren van onderscheidende woon- en werkmilieus, het op duurzame wijze verbinden van de mainport economie met de stedelijke economie en het versterken van de relatie tussen het landschap en de stad.

Wat willen we bereiken in 2014?

1. Wij ontwikkelen een uitvoeringskader Rivierzones waarbinnen gemeenten hun projecten kunnen uitvoeren. Hieraan willen wij een uitvoeringsagenda koppelen met een beperkt aantal actiepunten, geconcentreerd op enkele kansrijke ontwikkellocaties.
2. In 2014 zijn de ‘rivierbrede’ onderwerpen actief opgepakt. Voor een – nader te bepalen - aantal deelgebieden is de uitvoeringsagenda in uitvoering.
3. Voor het totale ‘rivierennetwerk’ biedt de stadsregio een kennisplatform waar gemeenten kunnen leren van elkaars ervaringen. Het gaat dan om zaken als kwaliteitsbevordering, gezamenlijke communicatie/marketing, het oplossen van gemeenschappelijke knelpunten (zoals milieu en buitendijks bouwen) en de afstemming met het Deltaprogramma Rijnmond-Drechtsteden.

Wat gaan we daarvoor doen in 2014?

Eind 2013 wordt de uitvoeringsagenda Rivierzones 2012/2013 geactualiseerd voor de periode 2014/2015. In deze uitvoeringsagenda werken de acht gemeenten aan de Nieuwe en Oude Maas, Nieuwe Waterweg en Hollandse IJssel samen met het Havenbedrijf Rotterdam en de stadsregio aan het verbeteren van uniek wonen, werken en recreëren langs de rivier. Bij de uitvoering van de uitvoeringsagenda worden waar mogelijk ook maatschappelijke partners en marktpartijen betrokken.

In 2013 zijn de volgende projecten benoemd:
1. Rivierenland
2. Vervoer over Water
3. Parels aan de Maas
4. Stad en Haven
5. Community of practice

Oostflank
De Mirtverkenning Rotterdam Vooruit kent in het oostelijk deel van de Stadsregio een opgave om de (toekomstige) congestie in de Brienenoord- en Algeracorridor op te lossen. In het deelproject Herontwerp Brienenoord- en Algeracorridor is in 2010/2011 een brede verkenning uitgevoerd met als uitkomst een structurele oplossing voor de lange termijn. Deze verkenning is uitgevoerd met actieve participatie van de betrokken regiogemeenten en met een meedenkgroep van stakeholders uit het bedrijfsleven. De scope is, conform de methodiek van Sneller en Beter, bewust breed gestart.
Het programma Oostflank wordt inhoudelijk gevuld door de ruimtelijke - en economische kansen die de structurele verbetering van de bereikbaarheid op kan leveren. Een belangrijke voorwaarde hierbij is zicht op financiering en realisatie. In 2011 is gebleken dat het financiële kader van het Rijk voorlopig geen ruimte biedt voor structurele oplossingen in de vorm van (twee) vaste oeververbindingen.
Het vaststellen van een ruimtelijke ontwikkelingsinrichting voor het hele gebied is daarom op dit moment niet opportuun. Het programma Oostflank is daarom stilgelegd.
In het kader van het programma Beter Benutten is wel een pakket korte termijn maatregelen opgenomen, o.a. veerverbindingen. Deze worden afgestemd met de ruimtelijke ontwikkelingen in het programma Rivierzones. Voor het programma Oostflank is daarom voor de jaren 2014-2017 geen budget opgenomen.

Wat willen we bereiken in 2014?

1. Een voorkeursbesluit voor de structurele maatregelen, er vanuit gaande dat er in de periode 2020-2023 financiële investeringsruimte gevonden is.
2. Een pakket korte termijn maatregelen, die of uitgevoerd zijn of zover uitgewerkt zijn dat de beslissing genomen kan worden ze uit te voeren in de periode 2015-2020.
3. Een verregaande samenwerking in de Oostflank op bereikbaarheidsaanpak en ruimtelijk-economische kansen ervan.

Wat gaan we daarvoor doen in 2014?

1. De structurele bereikbaarheidsverbetering (twee lokale/regionale stadsbruggen) wordt geborgd in de Provinciale Structuurvisie en blijft staan op de lange termijnagenda van het BO MIRT als vastgesteld resultaat van de MIRT Verkenning Rotterdam Vooruit.
2. Als onderdeel van het Programma Beter Benutten is in de Oostflank een drietal nieuwe rivierkruisingen voorgesteld (twee fietsveren, een autoveer).
3. Als onderdeel van het Programma Beter Benutten wordt een serie maatregelen uitgevoerd om de bereikbaarheidsproblemen op de Algeracorridor op te lossen.

Wat kost het?

Activiteit: Gebiedsgerichte opgaven	Begroting 2014	Begroting 2015	Begroting 2016	Begroting 2017
Lasten - structureel:				
- Algemeen	**155.000**	155.000	155.000	155.000
- Noordas	**240.000**	240.000	240.000	240.000
- Rivierzones	**240.000**	240.000	240.000	240.000
- Oostflank	**-**	-	-	-
- Stedenbaan - zuidvleugelnet	**85.000**	85.000	85.000	85.000
- Ondersteuning	**70.000**	70.000	70.000	70.000
- Apparaatslasten	**701.384**	670.756	704.381	706.059
Totaal lasten structureel	**1.491.384**	1.460.756	1.494.381	1.496.059
Lasten - incidenteel:				
Totaal lasten incidenteel	**0**	**0**	**0**	**0**
Totaal lasten	**1.491.384**	1.460.756	1.494.381	1.496.059
Baten - structureel				
- Algemene dekkingsmiddelen	**1.491.384**	1.460.756	1.494.381	**1.496.059**
Totaal baten structureel	**1.491.384**	1.460.756	1.494.381	1.496.059
Baten - incidenteel				
Totaal baten incidenteel	**0**	**0**	**0**	**0**
Totaal baten	**1.491.384**	1.460.756	1.494.381	1.496.059
Saldo vóór bestemming	**0**	0	0	0
Toevoegingen aan reserves				
structureel				
incidenteel				
Onttrekkingen aan reserves				
structureel :				
incidenteel				
Saldo na bestemming	**0**	0	0	0

3.2 Economische structuurversterking

Programma 2: Economische structuurverbetering	Begroting 2014	Begroting 2015	Begroting 2016	Begroting 2017
Lasten:				
structureel	**1.514.542**	1.516.808	1.519.568	1.522.383
incidenteel	**3.468.905**	0	0	0
Totaal lasten	**4.983.447**	1.516.808	1.519.568	1.522.383
Baten:				
structureel	**1.514.542**	1.516.808	1.519.568	1.522.383
incidenteel	**0**	0	0	0
Totaal baten	**1.514.542**	1.516.808	1.519.568	1.522.383
Resultaat vóór bestemming	**-3.468.905**	0	0	0
Geraamde toevoegingen aan reserves:				
structureel				
incidenteel				
Geraamde onttrekkingen aan reserves:				
structureel				
incidenteel	**3.468.905**	0		
Resultaat na bestemming	**0**	0	0	0

Het organiseren van netwerken tussen sectoren en tussen bedrijven, wetenschap en overheid is cruciaal voor de concurrentiepositie van de regio, naast een goede bereikbaarheid en een goede ruimtelijke kwaliteit met aantrekkelijke woonmilieus en werklocaties. De inzet van de stadsregio moet dan ook op deze inzichten geënt zijn, zowel op regioniveau als op de schaal van de Zuidvleugel.
Hiervoor is het Uitvoeringsprogramma Economie Stadsregio Rotterdam opgesteld. Elementen hiervan zijn een keuze voor economische speerpunt-clusters, verbeteren van het ondernemersklimaat, en afstemming/profilering van werklocaties. Daarnaast is daadwerkelijke programmatische afstemming op het gebied van kantoren en bedrijventerreinen, mede in het licht van opgaven zoals mobiliteit en duurzaamheid, belangrijk.

Wat willen we bereiken in 2014?

1. Het verbeteren van het ondernemersklimaat door kwaliteitsverbetering en betere afstemming van de regionale dienstverlening aan ondernemers.
2. Een niet-vrijblijvende afstemming over de kantorenprogramma's en de benutting en ontwikkeling van regionale knooppunten. Doel hiervan is de leegstand te verminderen en een marktconforme kantorenvoorraad te realiseren door onder meer te bevorderen dat incourante kantoorpanden uit de markt genomen worden en nieuw aanbod gedoseerd op de markt gebracht wordt.
3. De herstructurering van de bedrijventerreinen uit het convenant 'Naar regionale uitvoeringskracht' wordt gecontinueerd.
4. Afstemming van (grootschalige) detailhandel en faciliteren transformatieprocessen in gemeenten.

Wat gaan we daarvoor doen in 2014?

1. Het netwerk versterken van gemeentelijke ondernemersloketten, bedrijfscontactfunctionarissen en de Kamer van Koophandel middels netwerkbijeenkomsten en informatievoorziening op de website.
2. Met Rotterdam, Capelle a/d IJssel, Schiedam, en Vlaardingen afspraken maken over afstemming kantorenprogramma's, de benutting en ontwikkeling van regionale knooppunten, monitoren regionaal kantooraanbod en aanpak leegstand.
3. Uitvoeren van het meerjarenprogramma van het Regionaal Herstructurerings- en Ontwikkelingsbureau (RHOB), waarbij mede uitvoering wordt gegeven aan de ambities van duurzaamheid.
4. Uitvoeren beleid detailhandel op basis van de in 2012 vastgestelde Nota Detailhandel en de daar aan gekoppelde actieve aanpak.

Wat kost het?

Activiteit: Economische structuurversterking	Begroting 2014	Begroting 2015	Begroting 2016	Begroting 2017
Lasten - structureel:				
- Economische agenda algemeen	**20.000**	20.000	20.000	20.000
- Communicatie	**10.000**	10.000	10.000	10.000
- Versterking economische clusters	**20.000**	20.000	20.000	20.000
- Promotie en aquisitie	**-**	-	-	-
- Kwaliteitsverbetering dienstverlening	**20.000**	20.000	20.000	20.000
- Kantoren en knooppunten	**80.000**	80.000	80.000	80.000
- Bedrijventerreinen	**120.000**	120.000	120.000	120.000
- Detailhandel	**120.000**	120.000	120.000	120.000
- Monitor	**10.000**	10.000	10.000	10.000
- Apparaatslasten	**1.114.542**	1.116.808	1.119.568	1.122.383
Totaal lasten - structureel	**1.514.542**	1.516.808	1.519.568	1.522.383
Lasten - incidenteel:				
- Kantoren en knooppunten	**0**	0	0	0
- Bedrijventerreinen	**3.468.905**	0	0	0
Totaal lasten - incidenteel	**3.468.905**	0	0	0
Totaal lasten	**4.983.447**	1.516.808	1.519.568	1.522.383
Baten - structureel				
- Algemene dekkingsmiddelen	**1.499.542**	1.501.808	1.504.568	1.507.383
- Bijdrage provincie Zuid-Holland	**15.000**	15.000	15.000	15.000
Totaal baten - structureel	**1.514.542**	1.516.808	1.519.568	1.522.383
Baten - incidenteel				
Totaal baten - incidenteel	**0**	**0**	**0**	**0**
Totaal baten	**1.514.542**	1.516.808	1.519.568	1.522.383
Saldo vóór bestemming	**-3.468.905**	0	0	0
Toevoegingen aan reserves				
structureel				
incidenteel				
Onttrekkingen aan reserves				
structureel :				
incidenteel: Investeringsreserve	**3.468.905**	**-**	**-**	**-**
Saldo na bestemming	**0**	0	0	0

2014 is het laatste jaar van de huidige periode van de investeringsstrategie 2011-2014. In 2013 vindt de toekenning van de laatste tranche plaats (jaarschijf 2014). Dit bedrag van € 3,5 miljoen zal vanaf 2014 financieel worden afgewikkeld en staat opgenomen als incidenteel budget voor 2014 met als dekking een onttrekking aan de investeringsreserve.

3.3 Bereikbaarheid en Mobiliteit

Programma 3: Bereikbaarheid en Mobiliteit	Begroting 2014	Begroting 2015	Begroting 2016	Begroting 2017
Lasten:				
structureel	**277.585.984**	251.278.799	265.437.491	434.210.607
incidenteel	**0**	0	0	0
Totaal lasten	**277.585.984**	251.278.799	265.437.491	434.210.607
Baten:				
structureel	**277.585.984**	251.278.799	265.437.491	434.210.607
incidenteel	**0**	0	0	0
Totaal baten	**277.585.984**	251.278.799	265.437.491	434.210.607
Resultaat vóór bestemming	**0**	0	0	0
Geraamde toevoegingen aan reserves:				
structureel				
incidenteel				
Geraamde onttrekkingen aan reserves:				
structureel				
incidenteel				
Resultaat na bestemming	**0**	0	0	0

Het verkeer- en vervoerbeleid van de stadsregio is vastgelegd in het Regionaal Verkeer- en Vervoerplan. Het belangrijkste doel van dit beleid is het garanderen van de bereikbaarheid van de Rotterdamse regio. Een goede bereikbaarheid is immers een voorwaarde voor een voorspoedige ruimtelijke en economische ontwikkeling.
De infrastructuur in de stadsregio is in de afgelopen decennia onvoldoende meegegroeid met de ruimtelijke en economische ontwikkeling. Dat is op dit moment vooral te merken aan de overbelasting van de Ruit. Op termijn kunnen ook capaciteitsproblemen in het regionaal openbaar vervoer ontstaan. Ook de eenzijdige ontsluiting van het haven- en industrieel complex vormt een probleem.

De verwachting is dat de mobiliteit de komende decennia blijft groeien. Als gevolg van de crisis zal dit echter minder snel gaan. In combinatie met de ambitie om kwalitatief hoogwaardige woon- en werkmilieus te creëren, vraagt dat om de inzet op een samenhangend en duurzaam mobiliteitssysteem.
Een dergelijk mobiliteitssysteem kent twee pijlers:
1. een robuust en veilig verkeersnetwerk met een betere benutting;
2. een hoogwaardig openbaar vervoer en verdere stedelijke ontwikkeling zoveel mogelijk rond de knooppunten van het openbaar vervoer.

In 2014 zal de samenwerking tussen de stadsregio met het stadsgewest Haaglanden, de steden Rotterdam en Den Haag en in beginsel de provincie Zuid Holland ten behoeve van de vorming van een vervoerautoriteit naar verwachting zijn afgerond. De beoogde intensievere samenwerking binnen dit gebied vraagt om een gezamenlijke inhoudelijke koers. De opgestelde en gepresenteerde Strategische bereikbaarheidsagenda omvat deze gezamenlijke koers.

Overzicht Baten

Programma: Bereikbaarheid en Mobiliteit	Begroting 2014	Begroting 2015	Begroting 2016	Begroting 2017
Baten - structureel				
Rijksbijdrage BDU	**274.543.527**	258.006.726	262.208.905	263.430.815
Rente BDU	**-**	-	-	-
Fondsen BDU (nog te verplichten)	**3.042.457**	6.727.927-	3.228.586	170.779.792
Rente BOR	**-**	-	-	-
Fonds BOR nog te verplichten	**-**	-	-	-
Totaal baten - structureel	**277.585.984**	251.278.799	265.437.491	434.210.607
Baten - incidenteel				
Totaal baten - incidenteel	**0**	**0**	**0**	**0**
Totaal baten	**277.585.984**	251.278.799	265.437.491	434.210.607
Saldo vóór bestemming	**277.585.984**	251.278.799	265.437.491	434.210.607
Toevoegingen aan reserves				
structureel				
incidenteel				
Onttrekkingen aan reserves				
structureel :				
incidenteel				
Saldo na bestemming	**277.585.984**	251.278.799	265.437.491	434.210.607

Korte toelichting.
Jaarlijks worden er ramingen gemaakt van:

- de verwachte inkomsten (Rijksbijdrage BDU en rente op de nog niet uitgegeven BDU middelen);
- de verwachte uitgaven (te verstrekken subsidies).

Als de inkomsten in een jaar hoger zijn dan de aangegane verplichtingen wordt het verschil gestort in het BDU-fonds (“sparen”). Als de inkomsten lager zijn, wordt het verschil onttrokken aan het BDU fonds (“ontsparen”).
Het fonds wordt dus gebruikt om de inkomsten en toekomstige verplichtingen in de tijd gezien te egaliseren. Een belangrijke randvoorwaarde daarbij is dat het fonds nooit een tekort mag hebben.

3.3.1 Verkeer

Een duurzaam en verkeersveilig mobiliteitssysteem van hoge kwaliteit maakt het voor de reiziger mogelijk om zich op een comfortabele en betrouwbare manier van deur tot deur te verplaatsen. Op de drukste verbindingen moet de reiziger de keuze hebben tussen verschillende vervoerswijzen of alternatieve routes. Een goede samenhang tussen de netwerken voor personenvervoer (fiets, auto, openbaar vervoer) wordt steeds belangrijker. Dat maakt het totale mobiliteitsysteem robuuster. Hierbij is het stimuleren van de groeiende trend in het fietsgebruik en gebruik van P+R voorzieningen van groot belang. Daarnaast is verkeersveiligheid zowel bij nieuwe als bij bestaande wegen een belangrijk aandachtspunt.

Het wegennet in de regio mist een aantal cruciale schakels: onder meer de A13/A16-verbinding en een meer westelijke oeververbinding. Met deze verbindingen ontstaat parallelliteit in het wegsysteem. Dat biedt alternatieven in geval van incidenten en draagt daarmee bij aan een robuust en betrouwbaar systeem. Deze nieuwe schakels worden goed in hun omgeving ingepast.

Benuttingsmaatregelen kunnen extra capaciteit op het wegennet realiseren zonder te investeren in nieuwe infrastructuur. Een betere benutting is mogelijk door afspraken met het bedrijfsleven te maken (mobiliteitsmanagement) of door technische maatregelen (dynamisch verkeersmanagement). In het najaar van 2011 is het regionale programma Beter Benutten vastgesteld in het BO MIRT. De uitvoering van dit programma is gestart in 2012. In het stedelijk gebied blijft de toegankelijkheid en bereikbaarheid voor het vrachtverkeer gewaarborgd.

Wat willen we bereiken in 2014?

1. Fietsparkeerplaatsen en OV fietsen bij haltes en stations zijn afgestemd op de behoefte, 2500 nieuwe P+R plaatsen en het Verwijzingsplan P+R zijn gerealiseerd. Twee rijkswegen-projecten zijn in uitvoering: de A4 Delft-Schiedam en de verbreding van de A15 Maasvlakte-Vaanplein. De A13/A16verbinding is in 2016 klaar voor uitvoering. Voor een Nieuwe Westelijke Oeververbinding is de planvorming gestart.
2. De regionale wegenprojecten 'ontsluiting van Voorne-Putten', verbreding N209 en de Drie-in-Eén (ontsluiting Hoek van Holland, Veilingroute en Westerlee) zijn gereed. De planvorming voor verbreding van de N471 is gestart.
3. Op het rijkswegennet in de regio zijn dynamische snelheden ingevoerd.
4. Rondom alle knooppunten is er sprake van actief mobiliteitsmanagement door alle grote werkgevers.
5. Er is één gezamenlijke uitvoeringsorganisatie voor de inzet en het beheer van de Dynamisch Verkeers Maatregelen op rijks, provinciale en gemeentelijke wegen.
6. De kwaliteit van het fietsnetwerk is toegenomen, waarbij minstens één complexe en nu nog ontbrekende schakel in uitvoering is. Het fietsgebruik is met 6% toegenomen ten opzichte van 2010.
7. De bereikbaarheid van het stedelijk gebied voor vrachtverkeer blijft gewaarborgd.
8. Op stadsregionaal niveau is in 2014 het aantal verkeersdoden gedaald naar maximaal 32 en het aantal ziekenhuisgewonden naar maximaal 333.

Wat gaan we daarvoor doen in 2014?

<u>Beleid en programmering.</u>
1. Uitwerking van de in 2013 vast te stellen gezamenlijke strategische agenda voor de Vervoerautoriteit naar een uitvoeringsprogramma.

<u>Wegennet</u>
1. Bijdragen aan de totstandkoming van de ontwerp-tracébesluiten voor de aanleg van de Blankenburgtunnel en de A13/A16.
2. Coördineren van het opvolgen van de aanbevelingen uit de verkenning naar het regionaal wegennet.
3. Bijdragen aan de uitvoering van de monitoringsafspraken N471 om de termijn voor verbreding te bepalen.
4. De uitvoering van het regionale programma Beter Benutten door de Verkeersonderneming laten coördineren en (deels) uitvoeren.

<u>Dynamisch Verkeersmanagement</u>
1. Het restant pakket met systemen dat noodzakelijk is voor operationele scenario's in onder andere Drechtsteden als onderdeel van Beter Benutten realiseren, inclusief de afkoop van beheer en onderhoud voor 10 jaar.
2. De uitgewerkte regelscenario's voor de A15 en de Ruit Rotterdam zijn uitgewerkt, volledig operationeel en worden continu verbeterd.
3. De stadsregio levert 0,5 FTE aan het op 1 januari 2011 opgerichte Regionaal Verkeerskundig Team dat belast is met de operationele taken van regionaal verkeersmanagement, ontwikkelingen monitort en daar waar nodig de regelscenario's optimaliseert.
4. Actief participeren en bijdragen aan de totstandkoming van de projecten in het kader van Beter Benutten, zoals het stimuleren van koppelingen tussen de verkeerscentrale van Rotterdam en omliggende gemeenten. Dit met het doel een virtuele centrale voor regionaal operationeel verkeersmanagement verder vorm te geven.
5. In 2014 levert de stadsregio een programmamanager Dynamisch verkeersmanagement Zuidvleugel voor het samenwerkingsverband BEREIK!
6. BEREIK! realiseert in 2013 regionale afstemming over verstoringen op het wegennet in de Zuidvleugel en zet dat in 2014 door.
7. Samen met de partners in de Zuidvleugel verder vormgeven aan de organisatie van Regionaal (Operationeel) Verkeersmanagement na 2014.

Mobiliteitsmanagement
1. Het uitvoeren van acties en maatregelen door de Verkeersonderneming.
2. Het implementeren van de visie op mobiliteitsmanagement, waarbij de verantwoordelijkheid en investering gedeeld wordt met de private sector.
3. Het - mede met regiopartners - uitvoeren van de vraagbeïnvloedingsmaatregelen van het programma Beter Benutten.

Fiets
1. Voltooien van de snelfietsroutes Rotterdam-Dordrecht en Rotterdam-Den Haag, alsmede een start maken met de aanleg van de route Rotterdam-Spijkenisse.
2. Met wegbeheerders zodanige afspraken maken over het realiseren van fietsparkeerplaatsen bij openbaar vervoer locaties en het verstrekken van subsidies hiervoor, dat in de behoefte aan deze voorzieningen wordt voldaan.
3. Verstrekken van subsidie voor het verbeteren van het regionale fietsnetwerk, waaronder projecten uit Beter Benutten.
4. Bevordering fietsgebruik op de snelfietsroute Rotterdam-Dordrecht

P+R
1. De werkzaamheden voor de realisatie van P+R Schieveste starten.
2. Wegbeheerders faciliteren/adviseren over de realisatie van een doelgroepensysteem op daarvoor in aanmerking komende P+R-locaties en het verstrekken van subsidie hiervoor.
3. Verrichten van onderzoek naar uitbreidingsmogelijkheden van volledig bezette P+R locaties, bijvoorbeeld bij StedenbaanPlusstations en –haltes (in samenwerking met Haaglanden)
4. In overleg met beheerders in Randstad- of Zuidvleugelverband onderzoeken van mogelijkheden om de kwaliteit van de P+R locaties te uniformeren en te verbeteren, bezien vanuit het oogpunt van OV-reizigers.

Goederenvervoer
1. Continuering van ondersteuning aan gemeenten bij de implementatie van de geoptimaliseerde venstertijden.
2. De uitvoering van het maatregelenpakket Spitsreductie Vrachtverkeer door de Verkeersonderneming laten coördineren.

Verkeersveiligheid
1. Regiogemeenten stimuleren en subsidiëren educatie en gedragsbeïnvloedingsmaatregelen te treffen voor de (kwetsbare) doelgroepen fietsers, jonge/beginnende bestuurders, jongeren in het voortgezet onderwijs en oudere verkeersdeelnemers.
2. Eind 2014 loopt in alle gemeenten minimaal één project dat is gericht op één van de benoemde doelgroepen.
3. Afspraken maken met wegbeheerders over het aanpakken van ‘blackspot’-locaties en het verstrekken van subsidies hiervoor.
4. In 2014 maken we naast de bestaande ongevallenregistratie gebruik van een nieuwe meetmethode om verkeersveiligheidsbeleid op te stellen.

Wat kost het?

Activiteit: Verkeer	Begroting 2014	Begroting 2015	Begroting 2016	Begroting 2017
Lasten - structureel:				
- Beleid en programmering	**2.572.000**	2.662.000	2.662.000	2.687.000
- DVM	**1.645.000**	2.245.000	2.245.000	2.245.000
- Fiets	**4.296.000**	5.115.000	5.115.000	5.115.000
- Goederenvervoer	**40.000**	40.000	40.000	40.000
- Mobiliteitsmagement	**735.000**	1.835.000	1.835.000	1.835.000
- P+R	**1.200.000**	2.300.000	2.300.000	2.300.000
- Verkeersveiligheid	**4.183.500**	3.626.000	4.683.500	4.676.000
- Wegennetwerk	**7.128.740**	3.674.000	2.498.300	2.479.000
- Apparaatslasten	**1.248.570**	1.251.728	1.255.574	1.259.497
Totaal lasten - structureel	**23.048.810**	22.748.728	22.634.374	22.636.497
Lasten - incidenteel:				
Totaal lasten - incidenteel	**0**	**0**	**0**	**0**
Totaal lasten	**23.048.810**	22.748.728	22.634.374	22.636.497
Baten - structureel	**23.048.810**	22.748.728	22.634.374	22.636.497
Baten - incidenteel	**-**	**-**	**-**	**-**
Totaal baten	**23.048.810**	22.748.728	22.634.374	22.636.497
Saldo vóór bestemming	**0**	0	0	0
Toevoegingen aan reserves				
structureel				
incidenteel				
Onttrekkingen aan reserves				
structureel :				
incidenteel				
Saldo na bestemming	**0**	0	0	0

3.3.2 Openbaar vervoer

Hoogwaardig openbaar vervoer vormt de basis van een duurzaam mobiliteitssysteem. Het is de ambitie de groei van mobiliteit als gevolg van stedelijke en economische ontwikkeling zo veel mogelijk in het openbaar vervoer op te vangen. Door de (financiële) taakstellingen uit het recente verleden en wellicht de nabije toekomst is dit een zeer hoge ambitie. Een goede samenhang tussen bereikbaarheid en stedelijke ontwikkeling is daarom steeds belangrijker. Stedelijke verdichting rondom stations en andere regionale knooppunten maakt een financieel gezonde exploitatie van hoogwaardig openbaar vervoer beter mogelijk.

De geïntegreerde aanpak van mobiliteit en verstedelijking richt zich nu vooral op de Steden-baanstations langs de spoorlijnen, maar wordt uitgebreid naar het totale hoogwaardig openbaar-vervoerssysteem in de Zuidvleugel en de Randstad: ook wel R-net genoemd. Het metronetwerk voldoet aan de kwaliteitseisen van R-net.

Wat willen we bereiken in 2014?

1. 80 % van alle in de bestuursperiode 2010-2014 nieuw gebouwde woningen en kantoren in de regio ligt in de invloedsfeer van hoogwaardig openbaar vervoer;
2. De OV-terminal Rotterdam Centraal is gereed. RandstadRail rijdt door van Den Haag naar Rotterdam Zuid;
3. De Hoekse lijn maakt onderdeel uit van het metronetwerk: een doorgaande metroverbinding Capelle – Hoek van Holland is mogelijk;
4. Openbaar vervoer over water functioneert betrouwbaar;
5. Er zijn 800 nieuwe panelen met dynamische reisinformatie op de OV-haltes in de regio;
6. Op alle tram- en metrolijnen rijdt modern materieel;
7. Efficiënte exploitatie van het OV door onder meer extra keerlussen voor trams en een verhoging van de snelheid, tariefintegratie met de NS en verschil tussen spits- en

daltarieven. Er is een 10% hogere kosteneffectiviteit bereikt door een efficiëntere bedrijfsvoering bij de vervoerders en doordat het openbaar vervoersaanbod beter is afgestemd op de vervoervraag;
8. De sociale veiligheid in het OV ligt minimaal op het niveau van 2010 tegen € 4 miljoen lagere kosten per jaar door een efficiëntere inzet van mensen en middelen.

Wat gaan we daarvoor doen in 2014?
In 2012 zijn maatregelen geformuleerd om het resterende deel van de taakstellende bezuinigingen op te vangen. Deze maatregelen moeten vanaf eind 2013 effectief zijn.
De maatregelen hebben invloed op een aantal beleidskeuzes uit het verleden. Om die reden zijn de maatregelen in 2012 in samenhang met elkaar onderzocht en worden de gekozen maatregelen in samenhang met elkaar gepresenteerd.

<u>Verstedelijking rondom openbaar vervoer</u>
1. De herziene afspraken welke de gemeenten hebben gemaakt worden gemonitord.
2. De in het kader van Stedenbaan-plus gemaakte afspraken over de concentratie van nieuwbouw binnen de invloedssfeer van HOV blijven hierbij een van de uitgangspunten. Voor het kantorenprogramma blijft de ambitie ongewijzigd en is het streven om 80% van de kantoren in de invloedsfeer van het HOV wordt gebouwd.

<u>Versterking bestaand netwerk en verbetering kwaliteit huidige netwerk</u>
1. In 2014 wordt een start gemaakt met de realisatiefase van de Hoekse Lijn naar metroverbinding.
2. Er wordt een start gemaakt met de realisatie van keerlus Station Noord. Rotterdam Marconiplein wordt opnieuw ingericht waarbij aanpassingen in de infrastructuur worden doorgevoerd om de flexibiliteit in het net te vergroten.
3. Het aantal toegankelijke halten is op het afgesproken ambitieniveau van 1100 toegankelijke tram- en bushaltes. Hiermee ontstaat een toegankelijk bereisbaar net voor mindervalide of – mobiele reizigers. In 2014 zullen nog 450 bushaltes en 14 tramhaltes worden aangepast. Diverse maatregelen, die de snelheid van het OV bevorderen zijn geselecteerd en worden gerealiseerd of met de uitvoering wordt een start gemaakt.

<u>Optimale exploitatie</u>
1. Binnen alle openbaar vervoer concessies wordt gestreefd naar een optimum tussen beschikbare middelen en het bedienings- en voorzieningenniveau. Het vervoerplan 2014 wordt hierbij als instrument gebruikt.
2. Voor de reiziger wordt een meer eenduidig en herkenbaar OV-netwerk op Randstadniveau voorbereid (R-net). Er wordt gestart met het wijzigen van de kleurstelling van het metronet.
3. In 2013 wordt de nieuwe beleidslijn Sociale Veiligheid vastgesteld. De gemaakte keuzes in deze beleidslijn worden in 2013 doorgevoerd.
4. De voorbereidingen voor de concessieverlening rail worden in samenwerking met stadsgewest Haaglanden voortgezet.

<u>Toekomstbestendig beheer en onderhoud</u>
1. De rol van de stadsregio als opdrachtgever voor beheer en onderhoud wordt versterkt door de eigen positie op het gebied van assetmanagement te versterken.

Wat kost het?

Activiteit: Openbaar Vervoer	Begroting 2014	Begroting 2015	Begroting 2016	Begroting 2017
Lasten - structureel:				
- OV-exploitatie	**120.816.842**	118.447.842	118.098.842	113.614.112
- OV-beheer en onderhoud	**103.895.267**	95.495.267	73.795.267	81.020.267
- OV-netwerk	**28.176.230**	12.934.970	49.253.170	215.279.970
- Apparaatslasten	**1.648.835**	1.651.993	1.655.839	1.659.762
Totaal lasten - structureel	**254.537.174**	228.530.071	242.803.117	411.574.110
Lasten - incidenteel:				
Totaal lasten - incidenteel	**0**	**0**	**0**	**0**
Totaal lasten	**254.537.174**	228.530.071	242.803.117	411.574.110
Baten - structureel	**254.537.174**	228.530.071	242.803.117	411.574.110
Baten - incidenteel	**-**	**-**	**-**	**-**
Totaal baten	**254.537.174**	228.530.071	242.803.117	411.574.110
Saldo vóór bestemming	**0**	**0**	**0**	**0**
Toevoegingen aan reserves				
structureel:				
incidenteel:				
Onttrekkingen aan reserves				
structureel :				
incidenteel:				
Saldo na bestemming	**0**	0	0	0

3.4 Wonen: duurzaam en marktgericht aanbod

Programma 4: Wonen: duurzaam en marktgericht aanbod.	Begroting 2014	Begroting 2015	Begroting 2016	Begroting 2017
Lasten:				
structureel	**1.512.898**	1.464.360	1.486.971	1.489.252
incidenteel	**6.258.633**	0	0	0
Totaal lasten	**7.771.531**	1.464.360	1.486.971	1.489.252
Baten:				
structureel	**1.512.898**	1.464.360	1.486.971	1.489.252
incidenteel	**4.508.633**	0	0	0
Totaal baten	**6.021.531**	1.464.360	1.486.971	1.489.252
Resultaat vóór bestemming	**-1.750.000**	0	0	0
Geraamde toevoegingen aan reserves:				
structureel	**0**	0	0	0
incidenteel	**0**	0	0	0
Geraamde onttrekkingen aan reserves:				
structureel	**0**	0	0	0
incidenteel	**1.750.000**	0	0	0
Resultaat na bestemming	**0**	0	0	0

Een goed en gevarieerd aanbod aan woningen is een voorwaarde om bewoners sterker aan de regio te binden, ook als zij een andere woning zoeken. Het maakt de regio bovendien aantrekkelijker voor grotere groepen bewoners. Dat is weer gunstig voor de internationale concurrentiekracht van de regio. Deze inzet van de regio vertaalt zich in woningmarktafspraken in de regio en in afspraken met Zuidvleugelpartners en Rijk.
De recente economische crisis heeft de woningmarkt hard getroffen. Dat maakt het des te belangrijker om woningen te bouwen waar een marktvraag voor is. De opgave is om de bouwproductie te richten op woonmilieus waar een tekort aan bestaat en transformaties te richten op woonmilieus waar een overschot aan is. Hierbij wordt aangesloten bij de bestaande kwaliteiten van de regio, zoals de landschappen, de rivieren en de bereikbaarheidskwaliteit (Stedenbaan en knooppunten).
In een gezonde woningmarkt zijn ook voor huishoudens met lage inkomens voldoende woningen beschikbaar. Belangrijke opgave daarbij is een betere spreiding over de regio. Hier zal ook worden gekeken wat het Nationaal Programma Kwaliteitssprong Zuid betekent voor de regionale inspanningen.

Wat willen we bereiken in 2014?

1. De afstemming en monitoring van de woningproductie op de behoefte van consumenten in de woonmilieus zoals afgesproken in de woningmarktafspraken heeft zijn eerste vruchten afgeworpen. Dat blijkt onder andere uit de verkoopresultaten van de nieuwbouw.
2. De voorgenomen herstructurering van gebieden is conform de gemaakte woningmarkt-afspraken verlopen.
3. Er zijn lokale prestatieafspraken tussen gemeenten en corporaties, waarin ook de energie-prestaties zijn opgenomen, gebaseerd op de woningmarktafspraken.
4. In 2014 worden de gemaakte woningmarktafspraken geëvalueerd en worden de woning-marktafspraken voor de periode 2015-2020 ingevuld.
5. Het woonruimtebemiddelingssysteem voor de sociale huurvoorraad is in nauwe samenwer-king met de betrokken gemeenten, de Provincie en Maaskoepel afgestemd op de doelstellingen van het verstedelijkingsscenario “Op weg naar een gezonde woningmarkt”. De afspraken hierover zijn, met inachtneming van de wettelijke kaders uit de nieuwe huisvestingswet, vastgelegd in een nieuwe huisvestingsverordening.
6. Vraag en aanbod in de sociale voorraad voor de primaire doelgroep (2011: huishoudens met een inkomen tot € 33.000) is op elkaar afgestemd.
7. Daar waar noodzakelijk zijn er aanvullende maatregelen genomen die ervoor hebben gezorgd dat de aandachtsgroep (huishoudens met een inkomen tussen de € 33.000 en € 43.000) ook in voldoende mate in hun woningbehoefte kan voorzien.

Wat gaan we daarvoor doen in 2014?

1. Wij ondersteunen gemeenten bij het realiseren van hun opgave om de gewenste woonmilieus te realiseren op sub-regionaal en regionaal niveau door kennis- en ervaringsoverdracht, specifiek consumenten- en woningmarktonderzoek en de inzet van de investeringsreserve (incl. ISV-3) ter verbetering van de kwaliteit van de openbare ruimte.
2. Het sub-regionaal afstemmingsoverleg “dashboard”, dat wij in 2011 en 2012 in nauwe samenwerking met gemeenten, Maaskoepel, marktpartijen en de provincie hebben ontwikkeld, wordt op basis van de opgedane ervaringen verder ontwikkeld en functioneert in alle sub-regio’s als hét meetinstrument voor de ontwikkelingen in de woningmarkt. De sub-regio’s zijn hierbij zelf leidend. Wij ondersteunen de samenwerking.
3. In 2013 is gestart met het proces om te komen tot nieuwe woningmarktafspraken. Deze worden eind 2013 afgerond en zo nodig begin 2014 verder uitgewerkt. In 2014 wordt de monitoring van de afspraken opgenomen in het dashboard.
4. In 2013 wordt een nieuwe Huisvestingsverordening opgesteld en deze wordt in 2014 geïmplementeerd. Hierbij zullen gemeenten en corporaties door de stadsregio samen met Maaskoepel worden ondersteund.

Wat kost het?

Wonen: duurzaam en marktgericht aanbod	**Begroting 2014**	Begroting 2015	Begroting 2016	Begroting 2017
Lasten - structureel:				
- Woningmarktregie	**155.000**	155.000	155.000	155.000
- Ondersteunen en inspireren	**190.000**	190.000	190.000	190.000
- Beleid wonen algemeen	**165.000**	135.000	135.000	135.000
- Wettelijke taken	**78.000**	78.000	78.000	78.000
- Apparaatslasten	**924.898**	906.360	928.971	931.252
Totaal lasten - structureel	**1.512.898**	1.464.360	1.486.971	1.489.252
Lasten - incidenteel:				
- Beleid wonen algemeen	**6.258.633**	0	0	0
Totaal lasten - incidenteel	**6.258.633**	0	0	0
Totaal lasten	**7.771.531**	1.464.360	1.486.971	1.489.252
Baten - structureel				
- Algemene dekkingsmiddelen	**1.512.898**	1.464.360	1.486.971	1.489.252
- Bijdrage provincie Zuid-Holland	**-**	**-**	**-**	**-**
Totaal baten - structureel	**1.512.898**	1.464.360	1.486.971	1.489.252
Baten - incidenteel				
- Rijksbijdrage ISV-3	**2.018.160**	0	0	0
- Onttrekking fonds ISV3	**2.490.473**	0	0	0
Totaal baten - incidenteel	**4.508.633**	0	0	0
Totaal baten	**6.021.531**	1.464.360	1.486.971	1.489.252
Saldo vóór bestemming	**-1.750.000**	0	0	0
Toevoegingen aan reserves				
structureel				
incidenteel				
Onttrekkingen aan reserves				
structureel :				
incidenteel: Investeringsreserve	1.750.000	-	-	-
Saldo na bestemming	**0**	0	0	0

2014 is het laatste jaar van de huidige periode van de investeringsstrategie 2011-2014. In 2013 vindt de toekenning van de laatste tranche plaats (jaarschijf 2014). Dit bedrag van € 6,3 miljoen zal vanaf 2014 financieel worden afgewikkeld en staat opgenomen als incidenteel budget voor 2014 met als dekking een onttrekking aan de investeringsreserve, een rijksbijdrage ISV 3 en een onttrekking aan het fonds ISV3.

3.5 Duurzame regio

Programma 5: Duurzame regio	Begroting 2014	Begroting 2015	Begroting 2016	Begroting 2017
Lasten:				
structureel	**2.372.112**	2.449.025	2.399.406	2.401.873
incidenteel	**12.439.885**	0	0	0
Totaal lasten	**14.811.997**	2.449.025	2.399.406	2.401.873
Baten:				
structureel	**2.372.112**	2.449.025	2.399.406	2.401.873
incidenteel	**9.750.000**	0	0	0
Totaal baten	**12.122.112**	2.449.025	2.399.406	2.401.873
Resultaat vóór bestemming	**-2.689.885**	0	0	0
Geraamde toevoegingen aan reserves:				
structureel	**0**	0	0	0
incidenteel	**0**	0	0	0
Geraamde onttrekkingen aan reserves:				
structureel	**0**	0	0	0
incidenteel	**2.689.885**	0	0	0
Resultaat na bestemming	**0**	0	0	0

3.5.1 Groen

Het groen is een randvoorwaarde voor de duurzame economische ontwikkeling van de regio en een belangrijke vestigingsfactor voor bewoners en bedrijven. Een vitaal, mooi en bereikbaar landschap is belangrijk voor de attractiviteit, duurzaamheid en concurrentiekracht van de regio. Vergeleken met andere regio's scoort de Rotterdamse regio slecht op dit onderwerp. Dit wordt veroorzaakt door de beperkte recreatieve waarde van het landschap, het ontbreken van belangrijke schakels en de slechte bereikbaarheid vanuit de omliggende wijken.
De opgaven die in het Regionaal Groenblauw Structuurplan 3 (RGSP3) zijn vastgelegd, zijn dan ook om de relatie tussen het stedelijk gebied en het ommeland te vergroten (onder meer door het verbeteren van de recreatieve -, natuur - en landschappelijke stad-landverbindingen) en de beleefbaarheid van het landschap te verbeteren. De uitbreiding van nieuwe groengebieden beperkt zich tot de essentiële ontbrekende schakels in de groenstructuur van de Rotterdamse regio.
De maatschappelijke waardering voor het landschap raakt steeds meer gekoppeld aan grotere eenheden met een eigen identiteit en uitstraling. In de Deltapoort en de Hof van Delfland zijn metropolitane landschappen in ontwikkeling. In deze gebieden is de opgave het vergroten van de recreatieve waarde, gekoppeld aan het economisch vitaal houden van de agrarische sector. Voorts is er de opgave het open landschap van Voorne Putten in stand te houden en een goede balans te vinden met de ruimtelijk economische ontwikkelingen aldaar.
Tenslotte moeten alle natuur- en recreatiegebieden een kwaliteit hebben die tegemoet komt aan de wensen van de gebruikers en die toekomstbestendig is. De organisatie en financiering van het beheer is dan ook een belangrijk aandachtspunt.

Wat willen we bereiken in 2014?

1. Een belangrijk deel van de projecten uit het uitvoeringsprogramma RGSP3 is gerealiseerd, waaronder onderdelen van het krekenplan op Voorne Putten en stad-land verbindingen ten behoeve van een betere bereikbaarheid van het regionale groen.
2. Behoud van een vitale landbouw voor de instandhouding van de openheid van de karakteristieke landschappen in de regio.
3. Als uitwerking van de dubbeldoelstelling van het Project Mainportontwikkeling Rotterdam wordt 150 ha in de Schiezone en de Vlinderstrik (gebied Noordas) en 600 ha in Albrandswaard (Buytenland van Rhoon) aangelegd.
4. De Groene Verbinding over de infrabundel A15/Betuweroute (tevens een uitwerking van de dubbeldoelstelling van het project Mainportontwikkeling Rotterdam) is opgeleverd en in gebruik genomen.
5. Er is een duurzame structuur voor de financiering en de aansturing van het beheer van natuur- en recreatiegebieden.
6. Er zijn realistische en financieel haalbare uitvoeringsprogramma's voor Deltapoort en Hof van Delfland. De uitvoering is van start gegaan en de eerste resultaten worden zichtbaar.

Wat gaan we daarvoor doen in 2014 ?

1.1 Doorgaan met uitvoeren van het in 2013 vastgestelde uitvoeringsprogramma RGSP3. Het samenwerken op basis van uitvoeringsafspraken met betrokken partijen (provincie Zuid-Holland, gemeenten, waterschappen, recreatieschappen, Zuid Hollands Landschap, Natuurmonumenten)

1.2 Initiatieven van onderop, die de kwaliteit van het landschap verbeteren, bij elkaar brengen en uitvoering hiervan stimuleren.

1.3 Inzet van investeringsmiddelen voor die projecten uit het uitvoeringsprogramma die het beste bijdragen aan de doelstellingen en daarvoor ook cofinanciering van de provincie uit de Groenagenda organiseren.

2. In overleg met de provincie en regiogemeenten het economische draagvlak van de landelijke gebieden in de regio versterken door ruimte te bieden aan vitale landbouw voor verbredings- en verdiepingsactiviteiten zoals stadslandbouw, omdat deze essentieel is voor behoud van de openheid van de karakteristieke landschappen in de regio.

3. De realisatie van PMR-750 ha wordt conform planning uitgevoerd.

4. Begeleiden van de bouw van de Groene Verbinding over de infrabundel A15/ Betuweroute en communicatietraject rondom de wandel- en fietsroute. Oplevering Groene Verbinding staat gepland voor mei 2014 waarna overdracht kunstwerken naar gemeente Rotterdam en gemeente Albrandswaard plaatsvindt overeenkomstig de uitvoeringsovereenkomsten.

5. Samen met gemeenten en provincie werken aan een duurzame structuur voor financiering, aansturing en beheer van natuur- en recreatiegebieden.

6. Voortzetten van de inhoudelijke - en financiële bijdragen aan de planvorming en de processen voor de Hof van Delfland en Deltapoort. Samen met de andere partijen zorgdragen voor een goede programmasturing.

7. Het ontwikkelen van financiële arrangementen om de ontwikkeling en het beheer van groen vorm te geven, waaronder het verkennen van de mogelijkheden voor een regionaal groenfonds.

Wat kost het?

Activiteit: Groen	Begroting 2014	Begroting 2015	Begroting 2016	Begroting 2017
Lasten - structureel:				
- Deltapoort	**125.000**	125.000	125.000	125.000
- Hof van Delfland	**95.000**	95.000	95.000	95.000
- Regionaal Groenstructuurplan	**460.346**	460.346	460.346	460.346
- Apparaatslasten	**491.816**	534.940	516.752	517.899
Totaal lasten - structureel	**1.172.162**	1.215.286	1.197.098	1.198.245
Lasten - incidenteel:				
- PMR / Groene verbinding	**7.300.000**	0	0	0
- Regionaal Groenstructuurplan	**2.689.885**	0	0	0
Totaal lasten - incidenteel	**9.989.885**	0	0	0
Totaal lasten	**11.162.047**	1.215.286	1.197.098	1.198.245
Baten - structureel				
- Algemene dekkingsmiddelen	**1.172.162**	1.215.286	1.197.098	**1.198.245**
- Rente fonds Groene verbinding	**-**	-	-	**-**
Totaal baten - structureel	**1.172.162**	1.215.286	1.197.098	1.198.245
Baten - incidenteel				
- Onttrekking aan fonds Groene verbinding	**7.300.000**	0	0	0
Totaal baten - incidenteel	**7.300.000**	0	0	0
Totaal baten	**8.472.162**	1.215.286	1.197.098	1.198.245
Saldo vóór bestemming	**-2.689.885**	0	0	0
Toevoegingen aan reserves				
structureel				
incidenteel				
Onttrekkingen aan reserves				
structureel :				
incidenteel: Investeringsreserve	**2.689.885**	**-**	**-**	**-**
Saldo na bestemming	**0**	0	0	0

2014 is het laatste jaar van de huidige periode van de investeringsstrategie 2011-2014. In 2013 vindt de toekenning van de laatste tranche plaats (jaarschijf 2014). Dit bedrag van € 2,7 miljoen zal vanaf 2014 financieel worden afgewikkeld en staat opgenomen als incidenteel budget voor 2014 met als dekking een onttrekking aan de investeringsreserve.

Oplevering Groene Verbinding staat gepland voor mei 2014. Naar verwachting zal 2014 het laatste jaar zijn waarin regie- en aannemingskosten zullen worden gemaakt. Naar schatting bedragen de uitgaven in 2014 € 7,3 miljoen.

3.5.2 Milieu

De druk op de leefomgeving in de stadsregio is hoog als gevolg van het omvangrijke haven- en industrieel complex en een intensief gebruikt stedelijk gebied. Tegelijkertijd is het versterken ervan essentieel om een internationaal concurrerend vestigingsmilieu en aantrekkelijke woonmilieus te kunnen bieden. Een goede luchtkwaliteit en het terugdringen van geluidhinder zijn hierin belangrijke elementen. Het luchtkwaliteitsprogramma RAP/RAL en het in 2012 vastgestelde project Schoon op Weg bieden hiervoor handvatten. Met name voor de belangrijkste bronnen wegverkeer en scheepvaart.
Vooral het vinden van evenwicht tussen binnenstedelijk verdichten en het realiseren van een goede leefomgevingskwaliteit is een grote uitdaging. Door bij ruimtelijke plannen goed gebruik te maken van kennis over duurzame ruimtelijke inrichting en ontwikkeling ontstaan kansen om de kwaliteit van de leefomgeving te verbeteren.
Wereldwijd is de uitdaging actueel om een transitie te maken naar een klimaatneutrale samenleving.

De in 2012 herijkte regionale klimaatagenda 2013 – 2016 is hierop het antwoord van de stadsregio. Energiebesparing en het gebruik maken van duurzame energiebronnen bij ruimtelijke en economische ontwikkeling staan centraal.

Wat willen we bereiken in 2014?

1. De duurzaamheidstrategie is vastgesteld en in uitvoering. De doelstelling is het bevorderen van duurzame ontwikkeling en het verbeteren van de leefomgevingskwaliteit in de regio. Hiervoor is een maatwerkbenadering per programma van de RSA in uitvoering en hierover wordt jaarlijks gerapporteerd.
2. Het maatregelenpakket Luchtkwaliteit voor de stadsregio (inclusief de herijking 2010 RAP/RAL) is uitgevoerd. Daarmee wordt voldaan aan de doelstellingen van het Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit voor wat betreft het halen van de normen voor fijn stof (PM10) en NOx.
3. Het Plan van Aanpak Regionale Klimaatagenda 2008 – 2012 is uitgevoerd. De gemeenten blijven zich inspannen om de CO2 uitstoot (40 % reductie in 2025 t.o.v. 1990) te reduceren. Het Plan van Aanpak voor de periode 2013 – 2016, inclusief een financiële paragraaf, is vastgesteld en in uitvoering.

Wat gaan we daarvoor doen in 2014?

1. <u>Duurzaamheid en vervolg klimaatagenda</u>
   - 1.1. Uitvoeren van de in 2011 vastgestelde duurzaamheidstrategie voor het bevorderen van duurzame ontwikkeling in de regio en het ontwikkelen van instrumenten voor duurzame gebiedsontwikkeling.
   - 1.2. Afronden van het vervolg van de klimaatagenda in samenhang met de duurzaamheidsstrategie.
   - 1.3. Het uitvoeren van de nieuwe Regionale duurzaamheidsagenda 2013 – 2016 en de activiteiten zoals beschreven in een jaarlijkse uitvoeringsagenda. Het ondersteunen van regiogemeenten bij de uitvoering van de projecten en activiteiten met programma-coördinatie en het beschikbaar stellen van middelen voor het aantrekken van deskundigheid en voor communicatie- en organisatiekosten.
   - 1.4. Het blijvend monitoren van de effecten van de regionale duurzaamheidsagenda.
   - 1.5. Het faciliteren van de communicatie en de ambtelijke en bestuurlijke kennisuitwisseling tussen regiogemeenten.

2. <u>Luchtkwaliteit</u>
   - 2.1. Voortzetten van de uitvoering van het maatregelpakket luchtkwaliteit 2011-2014 (RAP/RAL), waaronder begrepen het verstrekken van subsidies in het kader van de subsidieverordening Verbetering Luchtkwaliteit en de subsidieverordening voorziening laadpalen op eigen terrein.
   - 2.2. Uitvoeren van het in 2012 vastgestelde project Schoon op Weg in nauwe samenhang met het maatregelenpakket Duurzame Mobiliteit.
   - 2.3. Deelnemen aan de uitvoering van de monitoring NSL (Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit) in afstemming met de provincie Zuid-Holland en het ministerie van Infrastructuur en Milieu.
   - 2.4. Voortzetten van de jaarlijkse actualisatie van het milieumodel voor de Regionale Verkeers- en Milieu Kaart (RVMK) dat door de DCMR in opdracht van de stadsregio beheerd wordt en in samenwerking met de regiogemeenten wordt toegepast en gebruikt.
   - 2.5. Verzorgen van kennisoverdracht naar en tussen de gemeenten door middel van het organiseren van ambtelijke en bestuurlijke bijeenkomsten met gemeenten.

Wat kost het?

Activiteit: Milieu	Begroting 2014	Begroting 2015	Begroting 2016	Begroting 2017
Lasten - structureel:				
- Milieustrategie	**95.000**	95.000	95.000	95.000
- Luchtkwaliteit	**-**	-	-	-
- Overige milieuactiviteiten	**284.094**	284.094	284.094	284.094
- Klimaatprojecten	**300.000**	300.000	300.000	300.000
- Apparaatslasten	**520.856**	554.645	523.214	524.535
Totaal lasten - structureel	**1.199.950**	1.233.739	1.202.308	1.203.629
Lasten - incidenteel:				
- Luchtkwaliteit	**2.450.000**	**-**	**-**	**-**
Totaal lasten - incidenteel	**2.450.000**	0	0	0
Totaal lasten	**3.649.950**	1.233.739	1.202.308	1.203.629
Baten - structureel				
- Algemene dekkingsmiddelen	**1.199.950**	1.233.739	1.202.308	1.203.629
- Rente fonds luchtkwaliteit	**-**	-	-	**-**
Totaal baten - structureel	**1.199.950**	1.233.739	1.202.308	1.203.629
Baten - incidenteel				
- Onttrekking aan fonds luchtkwaliteit	**2.450.000**	**-**	**-**	**-**
Totaal baten - incidenteel	**2.450.000**	0	0	0
Totaal baten	**3.649.950**	1.233.739	1.202.308	1.203.629
Saldo vóór bestemming	**0**	0	0	0
Toevoegingen aan reserves				
structureel:				
incidenteel				
Onttrekkingen aan reserves				
structureel :				
incidenteel:				
Saldo na bestemming	**0**	0	0	0

De middelen voor Verbetering Luchtkwaliteit dienen uiterlijk 31 december 2014 besteed te zijn. Na 2014 is vooralsnog geen raming opgenomen.

3.6 Jeugdzorg

Programma 6: Jeugdzorg	Begroting 2014	Begroting 2015	Begroting 2016	Begroting 2017
Lasten:				
structureel	**129.054.326**	117.585.840	103.185.839	91.185.840
incidenteel	**0**	0	0	0
Totaal lasten	**129.054.326**	117.585.840	103.185.839	91.185.840
Baten:				
structureel	**127.485.840**	117.585.840	103.185.840	91.185.840
incidenteel	**0**	0	0	0
Totaal baten	**127.485.840**	117.585.840	103.185.840	91.185.840
Resultaat vóór bestemming	**-1.568.486**	0	0	0
Geraamde toevoegingen aan reserves:				
structureel	**0**			
incidenteel	**0**			
Geraamde onttrekkingen aan reserves:				
structureel	**0**			
incidenteel	**1.568.486**	0		
Resultaat na bestemming	**0**	0	0	0

In 2012 is het beleidskader jeugdzorg stadsregio Rotterdam 2013-2015 vastgesteld. Hierin staat verwoord op welke wijze er gewerkt gaat worden om te komen tot een doelmatig en verantwoord jeugdzorgaanbod in relatie met de voorbereidingen op de decentralisatie jeugdzorg.
Onderstaande doelen en uitwerkingen zijn overgenomen uit dit meerjarenbeleidskader. De nadere specificatie van deze doelen en uitwerkingen wordt gedaan door middel van een uitvoeringsprogramma dat jaarlijks in het vierde kwartaal wordt vastgesteld. Een voorschot nemend op dit uitvoeringsprogramma geeft de doelen voor 2014 weer.
In het uitvoeringprogramma 2013 worden de actuele ambities van de stadsregio meegenomen, die worden ingegeven door de recente ontwikkelingen in het jeugdzorgveld. Er wordt aandacht geschonken aan de invulling van de transitie jeugdzorg door de gemeenten per 1 januari 2015, zoals is vastgelegd in het regeerakkoord. Hierin is vastgelegd dat de gemeenten één financieringssysteem krijgen voor het huidige preventieve beleid, de huidige vrijwillige provinciale jeugdzorg, de jeugd-LVG en de jeugd-GGZ en dat alle taken op het gebied van jeugdzorg worden overgeheveld naar de gemeenten. Het betreft hier: jeugd-GGZ (zowel AWBZ als Zorgverzekeringswet), provinciale jeugdzorg, gesloten jeugdzorg, jeugdreclassering, jeugdbescherming en licht verstandelijk gehandicapte jeugd.
Het jaar 2014 staat, naast het aanbieden van kwalitatieve jeugdzorg, ook in het teken van de beëindiging van de bestaande subsidierelaties, beperken van de mogelijke frictiekosten en de overdracht van de jeugdzorg kennis naar de regiogemeenten.

Wat willen we bereiken in 2014?
1. Veiligheid staat voorop
2. Een betere afstemming van vraag en aanbod van de jeugdzorg.
3. Tijdige en kwalitatief goede zorg
4. Een stevige zorgketen over de domeinen heen

Wat gaan we daarvoor doen in 2014?

Veiligheid staat voorop:
1. Er is geen wachtlijst bij het Algemeen Meldpunt Kindermishandeling (AMK).
2. Eind 2013 zijn de doorlooptijden met 2 maanden verminderd ten opzichte van de doorlooptijd per 31 december 2011. Deze verminderde doorlooptijden zijn voor 2014 het uitgangspunt.
3. De 1e fase van de werkwijze Beter Beschermd+ (BB+) is uitgevoerd.

Betere afstemming vraag en aanbod jeugdzorg
4. Vanaf 2014 is er een systeem aanwezig dat ervoor zorgt dat jeugdigen sneller door het zorgaanbod heen gaan, zodat onnodig wachten op de juiste zorg geminimaliseerd wordt.

5. Kinderen met een crisisbesluit van BJZ worden altijd binnen 24 uur geholpen.
6. Geen enkel kind wacht onverantwoord.
7. De doelgroep Stut en Steun wordt kwalitatief en kwantitatief onderzocht.

Tijdig kwalitatief goede zorg

8. Het concept van de “generalistische zorgverlener” is uitgewerkt door de gemeenten en getoetst middels de proeftuinen. De stadsregio biedt financiële ondersteuning.
9. De stadsregio heeft beter inzicht in de kwaliteit van de jeugdzorg, o.a. door betere rapportages en onderzoek naar de ontwikkeling van de afname van problematiek bij cliënten.

Een stevige zorgketen over de domeinen heen

10. Een samenwerking aan gaan met de zorgverzekeraars en zorgkantoren, zodat de inkoop van integrale trajectzorg wordt bevorderd.

Decentralisatie van de Jeugdzorg

11. Experimenteren met de zorginkoop door gemeenten. Ter voorbereiding op de decentralisatie beslissen de regiogemeenten over een deel van de zorginkoop.

Wat kost het?

Activiteit: Jeugdzorg	**Begroting 2014**	Begroting 2015	Begroting 2016	Begroting 2017
Lasten - structureel:				
- Zorgaanbod (incl Iwi's)	**79.058.187**	73.426.627	64.395.342	56.857.275
- Cliëntenbeleid / vertrouwenspersonen	**351.404**	341.216	299.247	264.218
- Bureau Jeugdzorg	**44.511.072**	43.220.528	37.904.515	33.466.877
- Onderzoek en instrumentarium	**1.375.000**	-	-	-
- Regionale Agenda Samenleving	**1.568.486**	-	-	-
- Overige jeugdzorgactiviteiten	**1.662.100**	69.394	58.660	69.394
- Apparaatslasten	**528.075**	528.075	528.075	528.075
Totaal lasten - structureel	**129.054.326**	117.585.840	103.185.839	91.185.840
Lasten - incidenteel:				
Totaal lasten - incidenteel	**0**	0	0	0
Totaal lasten	**129.054.326**	117.585.840	103.185.839	91.185.840
Baten - structureel				
- Rijksbijdrage	**127.057.764**	117.157.764	102.757.764	90.757.764
- Bijdrage provincie Zuid-Holland	**-**	-	-	-
- Bijdrage gemeente Rotterdam	**428.075**	428.075	428.075	428.075
- Rente Jeugdzorg				
Totaal baten - structureel	**127.485.840**	117.585.840	103.185.840	91.185.840
Baten - incidenteel				
Totaal baten - incidenteel	**0**	0	0	0
Totaal baten	**127.485.840**	117.585.840	103.185.840	91.185.840
Saldo vóór bestemming	**-1.568.486**	0	0	0
Toevoegingen aan reserves				
structureel				
incidenteel				
Onttrekkingen aan reserves				
structureel :				
incidenteel: reserve weerstandsvermogen	**1.568.486**	**-**	**-**	**-**
Saldo na bestemming	**0**	0	0	0

Toelichting:

Zorgaanbod flexibel
Evenals in 2013 wordt er in 2014 aan alle zorgaanbieders gevraagd om ter voorbereiding op de decentralisatie jeugdzorg per 2015 3% van hun subsidie af te staan om deze in te zetten op een innoverende manier van zorg. Elke zorgaanbieder kan een voorstel doen voor een nieuwe manier van werken. Indien dit ombuigingsvoorstel het (stadsregionale) gedachtegoed van de decentralisatie jeugdzorg behelst, voegt de Stadsregio deze 3% weer toe aan de subsidiehoogte van de zorgaanbieder.
Het betreft dus een ombuiging en geen bezuiniging als de zorgaanbieder zich voorbereidt op de decentralisatie van de jeugdzorg.

Taakstelling Rijk
Voor de rijksbijdragen is vanaf 2015 uitgegaan van een verlaging van € 9,9 miljoen in verband met de landelijke bezuiniging van € 120 miljoen. Dit loopt in 2017 op naar € 36,2 miljoen.
Per 1 januari 2015 is de verwachting dat de decentralisatie van de Jeugdzorg aan de gemeenten een feit is.

Continuering RAS trajecten
Bij de vaststelling van de 1e begrotingswijziging 2013 is besloten ook in 2014 de meest effectieve RAS-interventies voort te zetten en de kosten hiervan te dekken uit de reserve Weerstandsvermogen van de stadsregio. De kosten voor deze RAS-trajecten worden geraamd op een bedrag van € 1.568.486 per jaar.

Frictiekosten decentralisatie Jeugdzorg
De decentralisatie van de Jeugdzorg per 1 januari 2015 gaat gepaard met de invoering van nieuwe wetgeving. Er is dus geen sprake van een overgang van taken van de stadsregio naar gemeenten, maar van een beëindiging van taken door de stadsregio en een opbouw van taken door de gemeenten. In het kader van de beëindiging heeft de stadsregio eind 2012 een formele brief gestuurd naar de Jeugdzorginstellingen waarin de subsidierelatie formeel wordt opgezegd. Daarnaast wordt bureau Jeugdzorg gevraagd om een afbouwplan. Door tijdig op de veranderende rol van het bureau Jeugdzorg in te spelen wordt gepoogd de frictiekosten te vermijden. In de paragraaf Weerstandsvermogen van de begroting 2014 van de stadsregio wordt voor de mogelijke frictie nog geen bedrag geraamd, omdat gesprekken met gemeenten over dit onderwerp nog gaande zijn. De stadsregio speelt in principe geen rol bij de opbouw van de gedecentraliseerde jeugdzorg, dat is namelijk een verantwoordelijkheid van de gemeenten. Wel is de stadsregio uiteraard bereid hierbij te faciliteren.

4 Paragrafen

4.1 Bestuurlijke zaken en communicatie

Besluitvorming en participatie
Het bestuur van de stadsregio vertegenwoordigt de gemeenten die aan het samenwerkingsverband deelnemen. Het dagelijks bestuur zorgt daarbij voor een transparante besluitvorming en voldoende betrokkenheid van de gemeenten. Dit gebeurt enerzijds via formele, in de gemeenschappelijke regeling vastgelegde kanalen als vergaderingen van het dagelijks bestuur, portefeuillehouders-overleggen en vergaderingen van het algemeen bestuur. Anderzijds via tal van bestuurlijke overleggen en bijeenkomsten voor raadsleden. Het dagelijks bestuur stuurt dit proces van consultatie en besluitvorming.
De door het algemeen bestuur vastgestelde Regionaal Strategische Agenda (RSA) is voor het dagelijks bestuur het inhoudelijk kader. De RSA wordt in 2013 geactualiseerd. Door de economische crisis, de vorming van de metropoolregio en ontwikkelingen op verschillende beleidsterreinen behoeft de RSA, die tevens de basis is van de stadsregionale begroting, dringend aanpassing en vernieuwing. Daarbij wordt enerzijds aangesloten bij de strategische agenda van de metropoolregio en vervoerautoriteit en anderzijds in samenspraak met de gemeenten gekeken naar voor de regio relevant ontwikkelingen die (nog) geen plaats hebben in de metropoolagenda.
De geactualiseerde RSA biedt daarmee een basis voor een verantwoorde eerste wijziging van de begroting 2014 ingeval de Wgr-plus nog niet is ingetrokken.

Samenwerking en belangenbehartiging
De kansen en mogelijkheden voor ruimtelijk-economische ontwikkeling in de regio worden mede bepaald door besluitvormingsprocessen op bovenregionale schaalniveaus. Het dagelijks bestuur behartigt hierbij de regionale belangen en lobbyt voor voldoende middelen voor regionale projecten. Deze bestuursperiode staat de inzet ook in het teken van de ontwikkeling van de Vervoerautoriteit en de Metropoolregio Rotterdam Den Haag. Samen met de gemeenten moet worden vastgesteld welke taken worden overgedragen en welke afgerond.
Tevens blijft het dagelijks bestuur investeren in de goede samenwerking met de provincie Zuid-Holland, die onmisbaar is voor de realisatie van tal van regionale projecten.

Juridische opheffing stadsregio
De aangekondigde intrekking van de Wgr-plus betekent dat de stadsregio zich moet voorbereiden op het afronden en/of overdragen van programma's, projecten, subsidies en verordeningen en het afbouwen van de organisatie.
Dat betekent een intensivering van de juridische werkzaamheden. Beschikkingen en overeenkomsten dienen op een verantwoorde wijze te worden afgewikkeld. Daar waar van overdragen geen sprake is, dienen de financiële en juridische verplichtingen beëindigd te worden. Los daarvan dienen vele besluitvormingsprocedures doorlopen te worden om de opheffing volledig af te kunnen ronden.

Juridische kwaliteitszorg
Steeds vaker worden afspraken en beleid uitgebreid vastgelegd in de vorm van een convenant, overeenkomst of schriftelijke opdracht. Daarnaast wordt de uitvoering van het beleid gestroomlijnd door middel van verordeningen en beleidsregels. De juridische functie binnen de stadsregio beoogt de juridische kwaliteitszorg van bestuurlijke besluiten te borgen.
Voor zover hier gespecialiseerde juridische kennis voor is vereist, wordt die extern ingehuurd ten laste van het budget op het bijbehorende programma.
Voor zover er sprake is van bezwaar en beroep geldt als doelstelling dat 90% van alle bezwaarzaken binnen 14 weken is afgehandeld. De stadsregionale bezwaarcommissie bestaat uit drie (plv) leden uit het algemeen bestuur en wordt voorgezeten door een externe deskundige. Voor de externe klachtenregeling wordt een beroep gedaan op de ombudsman Rotterdam.

Communicatie
Het Communicatiebeleidsprogramma richt zich op drie punten:
1. Communicatie rond de besluiten van het algemeen en dagelijks bestuur.
2. Communicatie rond de uitvoering van de Regionaal Strategische Agenda.
3. Communicatie rond de opheffing van de stadsregio Rotterdam.

De informatievoorziening vindt zoveel mogelijk plaats via bestaande kanalen van de stadsregio en gemeenten en bestaande, bij voorkeur digitale communicatiemiddelen. Het stadsregio magazine wordt in samenwerking met het stadsgewest Haaglanden uitgegeven.
Ter ondersteuning van de besluitvorming in het algemeen en dagelijks bestuur wordt het papierloosvergaderen gefaciliteerd via website en mobiele media.

4.2 Bedrijfsvoering

In 2014 worden de reguliere activiteiten op het gebied van de bedrijfsvoering uitgevoerd (zoals het opleveren van de producten uit de P&C-cycli), maar ook worden verbeteringen in de bedrijfsvoering doorgevoerd. In deze paragraaf Bedrijfsvoering worden die ontwikkelingen toegelicht. Onduidelijk is of en zo ja in welke mate er in 2014 activiteiten in het kader van de opheffing van de stadsregio moeten worden verricht. Indien dat het geval is zal dat een zware wissel op de organisatie trekken. Desondanks gaan wij er vanuit dat de organisatie voor deze taak staat gesteld, mede omdat in 2012 al draaiboeken zijn ontwikkeld welke aangeven wat er moet gebeuren om de stadsregio op te heffen.

4.2.1 Financiën en control

Control
In de achterliggende jaren is een grote stap gezet waar het gaat om het sturen op financiële informatie. Financiële en personele informatie wordt in 2014 dagelijks ververst en digitaal aangeboden aan iedereen. Hierdoor is de sturing en het financieel besef binnen de organisatie toegenomen. De medewerkers van de organisatie beschikken op dat moment over voldoende sturingsinformatie. Uiteraard kunnen gedurende het jaar verbeteringen worden doorgevoerd in de digitale informatievoorziening indien daarvoor specifieke wensen bestaan.
Verder worden in 2014 de begroting en verplichtingen voor het eerst ook meerjarig ingevoerd in het financieel systeem zodat alle verplichtingen, die de stadsregio is aangegaan eveneens meerjarig kunnen worden gepresenteerd.

Treasury
In 2013 wordt vanuit het Rijk duidelijkheid verwacht over het al dan niet doorgaan van het “schatkistbankieren”, maar zijn ook de gevolgen van de wet HOF en het BCF duidelijk. Deze mogelijke consequenties zullen in 2014 concreet naar de organisatie vertaald moeten worden.

AO en IC
Nadat in 2011/2012 alle bedrijfsprocessen opnieuw zijn beschreven en de Interne controle daaromheen is vormgegeven, wordt jaarlijks getoetst of hetgeen is neergeschreven ook is geïmplementeerd en wordt nageleefd. Dit gebeurt onder andere door jaarlijks met alle betrokkenen rondom een bepaald proces bijeen te komen en te bespreken of het betreffende proces in de praktijk knelpunten kent dan wel verbeteringen behoeft. Deze punten worden vervolgens opgepakt en uitgewerkt.
In 2013 worden de processen van de stadsregio (daar waar relevant) gedigitaliseerd. Primair is dit een automatiseringsvraagstuk, dat moet leiden tot vereenvoudiging en professionalisering van de werkprocessen. De betreffende gedigitaliseerde werkprocessen zullen in de tweede helft van 2013 en het eerste deel van 2014 wel herschreven moeten worden.

4.2.2 Personeel en organisatie

Organisatieontwikkeling
De formatie van de stadsregio zal ook in 2014 bestaan uit 59 FTE. In de begroting is deze begroot op eindschalen. In het kader van de naderende opheffing wordt vrijgekomen formatie van vertrokken personeel – na beoordeling op noodzaak - ingevuld door aanstellingen op tijdelijke basis of door inhuur van externe medewerkers. Doel van deze oplossing is om de mogelijke kosten voor herplaatsingsverplichtingen en/of werkeloosheidsuitkeringen bij liquidatie zo beperkt mogelijk te houden. Bij inhuur is er uiteraard helemaal geen sprake van herplaatsing of wachtgeld.
In dit kader worden de kosten voor de externe inhuur in eerste instantie gedekt uit het beschikbare formatiebudget. Kosten die boven dit budget uit komen, worden conform geaccordeerd beleid gedekt door een onttrekking uit de reserve Weerstandsvermogen.

Inhuur
Het reguliere inhuurbudget van € 250.000 blijft beschikbaar voor inhuur die nodig is om piekbelasting in de organisatie op te vangen of specialistische kennis binnen te halen.

Ziekteverzuim
Het ziekteverzuim bij de stadsregio ligt iets boven de 2%. Hiermee is het verzuim van de stadsregio onder het landelijk gemiddelde aangeland. De verzuimfrequentie bedraagt 1,0. In 2014 blijven de in het kader van het ziekteverzuim ontwikkelde instrumenten in gebruik.

4.2.3 Informatie- en communicatietechnologie

In 2013 heeft de stadsregio een grote stap voorwaarts gezet op het gebied van automatisering en digitalisering van de werkprocessen. In 2014 zal worden gekeken welke aanvullende verbeteringen zinvol en noodzakelijk zijn. Door de grotere afhankelijkheid van geautomatiseerde systemen zal het functioneel beheer in 2014 een belangrijke verbetering behoeven.

4.3 Financiering

4.3.1 Treasuryfunctie

De wettelijke kaders voor de uitvoering van de treasuryfunctie liggen vast in de wet Financiering decentrale overheden (FIDO) en de daarbij behorende ministeriële regelingen (RUDDO, UFDO en BLDO). Het beleid van de stadsregio voor de treasuryfunctie is vastgelegd in het Treasurystatuut 2012. Het doel van de treasuryfunctie kan worden geformuleerd als: het sturen en beheersen van, het verantwoorden over en het toezicht houden op de financiële vermogenswaarden, de financiële geldstromen, de financiële posities en de hieraan verbonden risico's op een zodanige wijze, dat risico's maximaal worden geminimaliseerd en opbrengsten worden geoptimaliseerd.

De stadsregio ontvangt rente over in de financiële markt uitgezette middelen. Uitgezette middelen behelzen grotendeels bedragen, die in de reserves en fondsen zitten. Het treasurybeleid is er onder meer op gericht over deze middelen zoveel mogelijk rentebaten te genereren. Dat gebeurt binnen de wettelijke kaders (FIDO, RUDDO) en die van het vigerende treasurystatuut 2012. Op basis van periodiek te actualiseren liquiditeitsplanningen zijn deze middelen in een mix van kort - en langlopende beleggingen uitgezet.
De werkelijke situatie is momenteel op basis van gewijzigd overheidsbeleid aan veranderingen onderhevig.

4.3.2 Schatkistbankieren

Om makkelijker te kunnen voldoen aan de door Europa gestelde begrotingsdiscipline heeft het kabinet Rutte II het voornemen geuit voor "lagere" overheden de regelgeving met betrekking tot financiering en het beleggen van overtollige middelen aan te passen. Dit voornemen wordt onder andere concreet in het wetsontwerp voor de Wet op het schatkistbankieren (wijziging van de wet Fido). Deze wet heeft grote invloed op de treasury functie van decentrale overheden.

Het wetsvoorstel verplicht decentrale overheden ultimo 2013 alle overtollige middelen, die niet gebruikt worden ten behoeve van de uitoefening van de publieke taak, aan te houden bij het Rijk. Hierdoor wordt een centrale treasury binnen de publieke sector versterkt en daalt de EMU-schuld. Ook wordt de externe financieringsbehoefte van het Rijk en daarmee van de totale collectieve sector lager. Bij een centrale treasury horen onderlinge verrekenprijzen, tarieven op in- en uitlenen die aan elkaar gelijk zijn, alsmede tarieven die gelijk zijn aan de tarieven waarmee de centrale treasury op de markt te maken heeft.
Op basis hiervan vergoedt het Rijk decentrale overheden een rentepercentage dat gelijk is aan de percentages waartegen de Staat zelf leent op de geld- en kapitaalmarkt. De rente is daarmee marktconform en weerspiegelt de marktprijs van het risico, dat met deze belegging gepaard gaat.

De huidige inleenrentes zijn historisch zeer laag en zelfs soms negatief. In het wetsvoorstel is daarom expliciet opgenomen dat de rente, die aan decentrale overheden wordt vergoed, niet negatief kan zijn. De rentepercentages worden dagelijks vastgesteld op basis van de actuele marktrente.

Om het doel van de wetswijziging te borgen is op 4 juni 2012 om 18.00 uur een publicatie in de Staatscourant verschenen waarin werd aangekondigd, dat tot voornoemd moment aangegane contracten en beleggingen met een looptijd tot na 31 december 2013 worden gerespecteerd. Deze overgangsregeling had tot doel mogelijke aanmerkelijke aankondigingseffecten van het verplicht schatkistbankieren te minimaliseren. Tegelijkertijd gaf de vooraankondiging een mogelijkheid decentrale overheden gerust te stellen dat lopende beleggingen niet vroegtijdig hoeven te worden afgewikkeld.

De Wet op het schatkistbankieren is op het moment van opstellen van de begroting 2014 nog niet aangenomen door de Tweede en Eerste kamer. Wel is er inmiddels begin 2013 een akkoord tussen het kabinet en het IPO/VNG gesloten, waarin afspraken zijn gemaakt over de invoering van de Wet op het schatkistbankieren. Als onderdeel van dit akkoord is een extra bepaling opgenomen, waarin is geregeld dat decentrale overheden hun overtollige middelen - onder bepaalde voorwaarden - ook aan elkaar kunnen uitlenen. Hiermee kan een hoger

rendement worden verkregen. Gezien de verwachting dat de stadsregio wordt opgeheven, wordt van deze mogelijkheid vooralsnog geen gebruik gemaakt.

Politiek lijkt er voldoende draagvlak voor de Wet op het schatkistbankieren aanwezig. In de begroting 2014 van de stadsregio wordt daarom uitgegaan van invoering van het schatkistbankieren per ultimo 2013.

4.3.3 Consequenties voor stadsregio

Schatkistbankieren heeft voor de stadsregio ingrijpende consequenties. De manier van werken van de stadsregio - het verstrekken van subsidiebeschikkingen op basis van reeds ontvangen middelen - maakt, dat er door de jaren heen sprake is van een forse vermogenspositie. Het uitzetten van deze middelen leidde daarom de afgelopen jaren tot omvangrijke rentebaten (in 2012 een bate van € 6,9 mln.).
Het verplicht aanhouden van overtollige middelen bij het Rijk leidt voor de stadsregio tot het minimaliseren van de opbrengst. Het Rijk vergoedt namelijk de rente, die zij zelf betaalt voor het aantrekken van leningen en die percentages zijn momenteel zeer laag. Zo levert een 2-maandsdeposito 0,01% op en een 12-maandsdeposito 0,03%.
De rentebaten uit het schatkistbankieren stellen we gemakshalve gelijk aan € 0.

Beleggingsportefeuille stadsregio
In 2011 en 2012 is conform een daartoe genomen DB-besluit maximaal € 219 miljoen belegd in lange middelen (obligaties met een uitzettingstermijn > 1 jaar). Als gevolg van de onder 4.3.2. genoemde en sinds 5 juni 2012 geldende algemene maatregel van bestuur met betrekking tot langlopende beleggingen van alle lagere overheden kan aan genoemd maximum bedrag geen volledige invulling worden gegeven.
Op 5 juni 2012 was er daadwerkelijk een bedrag van € 146 mln. belegd in obligaties met verschillende looptijden. Deze obligaties mogen conform de wet voor de overeengekomen looptijd worden aangehouden, maar na afloop mag er niet meer worden bijgekocht. In 2014 lopen de eerste obligaties af en in 2016 de laatste. De renteontvangsten en het disagio op deze obligaties laten uiteraard een met deze afloop overeenkomende dalende trend zien.
De totale opbrengsten in 2014 en daarna liggen daarmee voor een jaarlijks steeds afnemend deel vast. Het netto rendement van de obligatieportefeuille bedraagt in 2014 2,5%.
Op basis van de huidige beleggingen wordt voor de jaren 2014-2017 de volgende renteopbrengst geraamd.

Jaar	Rente belegde gelden	Disagio belegde gelden	Rente schatkistbankieren	Totale opbrengst
2014	3.900.000	-/- 771.000	0	3.129.000
2015	2.700.000	-/- 393.000	0	2.307.000
2016	800.000	-/- 151.000	0	649.000
2017	0		0	0

4.3.4 Vrij besteedbare rente

In de nota Reserves, voorzieningen en fondsen is als uitgangspunt gehanteerd dat alle rentebaten aan de reserve weerstandsvermogen worden toegevoegd, tenzij wet- en regelgeving vereist dat de rente aan de betreffende reserve, voorziening of fonds wordt gedoteerd. Op basis daarvan wordt verplicht rente toegevoegd aan de volgende fondsen:
- Fondsen BDU
- Fonds Jeugdzorg
- Fonds Luchtkwaliteit
- Fonds Groene Verbinding

Deze verplichte toevoeging was tot en met 2013 echter gebaseerd op het feit, dat uitstaande middelen uit deze fondsen renderen middels de treasury en aldus rentebaten genereren. Deze rentebaten dienden dan aan het betreffende fonds te worden toegevoegd. Nu de stadsregio als gevolg van het schatkistbankieren vanaf 2014 geen nieuwe rentebaten meer zal genereren, is het niet logisch dat dan vanuit de eigen middelen toch een bepaald bedrag aan genoemde fondsen wordt toegevoegd. Afgelopen jaren betrof de verplichte rentetoevoeging ongeveer € 2 mln., waarvan het overgrote deel werd toegevoegd aan het fonds BDU.

De stadsregio stelt zich op het standpunt, dat wanneer het schatkistbankieren het genereren van renteopbrengsten onmogelijk maakt, er ook geen sprake meer kan zijn van het verplicht toevoegen van gelden aan fondsen. Deze stellingname is ook getoetst bij het ministerie van Financiën. Daar was dit probleem nog niet bekend, maar toegezegd is dat in de loop van 2013 er een antwoord volgt. Overigens hebben alle stadsregio's dit probleem en is dit ook in een collectieve actie aangekaart bij het ministerie.

In afwachting van het antwoord wordt in de begroting 2014 geanticipeerd op het mogelijk afschaffen van de verplichte toerekening van rente aan de fondsen door de volledige baten van € 3,1 mln. in 2014 aan te merken als "vrij besteedbare" rente.

Tot een definitieve uitspraak van het ministerie en de provincie over het al dan niet afschaffen van de verplichte toevoeging aan fondsen, wordt dit onderwerp wel als risico in de risicoparagraaf opgenomen (hoofdstuk 4.6). Op deze wijze blijft het risico zichtbaar en de financiële dekking (vanuit de reserve weerstandsvermogen) beschikbaar.
Omdat met name de toevoeging aan de fondsen BDU omvangrijk is, wordt in de reserve Verkeer & Vervoer ook nog een bedrag van in totaal € 5 mln. beschikbaar gehouden als dekking voor een mogelijke toevoeging van verplichte rente aan de fondsen BDU.

4.3.5 Renterisicobeheer

Het renterisico dat de stadsregio Rotterdam op de vlottende middelen loopt, kan worden getoetst aan de kasgeldlimiet. Volgens deze limiet is de totale omvang van de vlottende schuld op enig moment aan een maximum gebonden (8,2% van de lastenkant van de begroting).
De maximaal toegestane kasgeldlimiet voor 2014 bedraagt op basis van het geactualiseerde begrotingstotaal € 36.348.677. Deze limiet zal niet worden overschreden.
Aangezien de stadsregio geen langlopende leningen heeft uitstaan, is toetsing aan de rente-risiconorm niet relevant.

4.3.4 Kredietrisico

Het kredietrisico (ook wel debiteurenrisico genoemd) is het risico dat belegde middelen niet afgelost kunnen worden omdat de uitgevende partij het geld niet heeft. Het kredietrisico wordt vaak uitgedrukt in een rating (zie onderstaande tabel).

Rating Standard & Poor's	*Commentaar*
AAA	Topkwaliteit
AA+	Zeer goede kredietwaardigheid
AA	Zeer goede kredietwaardigheid
AA-	Zeer goede kredietwaardigheid
A	Goede kredietwaardigheid
B	Voldoende kredietwaardigheid

Samengevat geldt: Hoe lager de rating van de tegenpartij, hoe groter de kans op een faillissement van de tegenpartij en dus hoe groter het kredietrisico.

In het Treasurystatuut 2012 en de relevante wet- en regelgeving zijn minimumeisen gesteld aan de rating van de partijen, bij wie de stadsregio Rotterdam haar liquide middelen inlegt dan wel belegt.
Voor beleggingen met een looptijd langer dan drie maanden geldt een minimumrating van AA-minus en voor direct opvraagbare tegoeden (tot drie maanden) geldt de rating A als ondergrens. Daarnaast moet de tegenpartij zijn gevestigd in een lidstaat van de EU/EER (EER staat voor Europese Economische Ruimte: dat zijn alle EU-landen aangevuld met Liechtenstein, Noorwegen en IJsland), die als land tenminste beschikt over een AA-rating.

4.4 Algemene dekkingsmiddelen

De financiële middelen van de stadsregio zijn merendeels geoormerkt. Dat wil zeggen dat deze middelen voor duidelijk omschreven doelen moeten worden aangewend. Dit is primair het geval bij onze fondsen: dit zijn door derden verstrekte middelen, die een specifieke bestemming hebben. Voor reserves geldt dat de vorming en bestemming door het algemeen bestuur worden bepaald. Het algemeen bestuur kan deze bestemming ook veranderen. Het veranderen van de bestemming heeft over het algemeen wel tot gevolg dat de oorspronkelijke bepaalde beleidsdoelstellingen niet meer worden gehaald.
In de begroting van de stadsregio bestaan een algemene reserve en een reserve Weerstandsvermogen. De middelen uit deze reserves kennen nog geen bestemming en dienen als dekking voor de in de paragraaf Weerstandsvermogen geïnventariseerde risico's.
Naast fondsen en reserves zijn er ook nog de algemene dekkingsmiddelen. Dit zijn structurele inkomsten die jaarlijks binnen komen en die voor alle doeleinden mogen worden aangewend.

De algemene dekkingsmiddelen van de stadsregio bestaan uit:
1. de inwonerbijdrage
2. de aanvullende bijdrage van Rotterdam
3. rente inkomsten voor zover die niet verplicht aan fondsen dienen te worden toegerekend.

4.4.1 Algemene dekkingsmiddelen nader beschouwd

De regiogemeenten dragen jaarlijks een bepaald bedrag per inwoner bij aan de stadsregio. Het Algemeen Bestuur heeft in de begrotingsuitgangspunten 2014 besloten de gemeentelijke bijdragen van de regiogemeenten te indexeren met -0,1% wat betekent dat de hoogte van inwonerbijdrage in de begroting 2014 0,1% lager is dan de bijdrage in 2013. Het betreft een bate van € 5.653.133. Deze bate is meerjarig op dit niveau ingeboekt.

Tevens ontvangt de stadsregio jaarlijks een bedrag van € 1.197.497 van de gemeente Rotterdam. Het betreft het doorschuiven van een deel van de door Rotterdam ontvangen middelen uit het gemeentefonds in het kader van de centrumfunctie die Rotterdam heeft. Omdat de stadsregio deze centrumfunctie voor een deel invult, is afgesproken dat Rotterdam daarom een deel van haar uitkering uit het gemeentefonds doorsluist naar de stadsregio.

Ten slotte geldt ook de ontvangen rente als algemeen dekkingsmiddel. In hoofdstuk 4.3 Financiering is beschreven over welke bedragen rente wordt ontvangen en waar de renteopbrengsten terecht komen.
Met ingang van het begrotingsjaar 2014 wordt de ontvangen rente op belegde middelen in zijn geheel als vrij besteedbare rente aangemerkt. Dit houdt, zoals nader toegelicht in genoemd hoofdstuk, verband met de veranderende wetgeving door de inwerking treding van de voorgenomen Wet op het schatkistbankieren.
De opbrengst van de vrij besteedbare renteopbrengsten wordt in de begroting 2014 geraamd op een bedrag van afgerond € 3.129.000.

4.4.2 Besteding algemene dekkingsmiddelen

De algemene dekkingsmiddelen worden gebruikt voor de dekking van een drietal lasten.

- Ten eerste wordt de post onvoorzien hieruit gefinancierd. Deze bedraagt jaarlijks € 36.000 en wordt alleen aangewend voor onvoorziene uitgaven.
- Ten tweede wordt er een deel van de apparaatslasten mee gefinancierd. De apparaatslasten bedragen in 2014 per saldo € 6.833.872 en via de kostenverdeelsystematiek (zie hoofdstuk 5) wordt hiervan € 2.897.405 betaald uit de BDU en € 3.936.467 komt ten laste van de algemene dekkingsmiddelen.
- Ten derde financieren we vanuit de algemene dekkingsmiddelen uitgaven waar we geen bijdrage van derden (Rijk, provincie) voor krijgen. In 2014 gaat het om € 3.272.440.

Dekking activiteiten	Begroting 2014	Begroting 2015	Begroting 2016	Begroting 2017
Lasten - structureel				
Bijdrage uit alg. dekkingsmidelen t.b.v.				
1.1 : Bovenregionale samenwerking	**332.970**	333.648	333.774	334.224
1.2 : Gebiedsgerichte opgaven	**1.491.384**	1.460.756	1.494.381	1.496.059
2. : Economische structuurversterking	**1.499.542**	1.501.808	1.504.568	1.507.383
4. : Wonen: duurzaam en marktgericht aanbod	**1.512.898**	1.464.360	1.486.971	1.489.252
5.1 : Groen	**1.172.162**	1.215.286	1.197.098	1.198.245
5.2 : Milieu	**1.199.950**	1.233.739	1.202.308	1.203.629
Algemene baten en lasten	**36.000**	36.000	36.000	36.000
Totaal lasten - structureel	**7.244.907**	7.245.597	7.255.099	7.264.791
Lasten - incidenteel:				
Totaal lasten - incidenteel	**0**	0	0	0
Totaal lasten	**7.244.907**	7.245.597	7.255.099	7.264.791
Baten - structureel				
Gemeentelijke bijdragen	**5.653.133**	5.653.133	5.653.133	5.653.133
Aanvullende bijdrage gemeente Rotterdam	**1.197.497**	1.197.497	1.197.497	1.197.497
Omslagbaten	**4.000.000**	4.000.000	4.000.000	4.000.000
Vrij aanwendbare rente	**3.129.000**	2.307.000	649.000	-
Totaal baten - structureel	**13.979.630**	13.157.630	11.499.630	10.850.630
Baten - incidenteel				
Totaal baten - incidenteel	**0**	0	0	0
Totaal baten	**13.979.630**	13.157.630	11.499.630	10.850.630
Saldo vóór bestemming	**6.734.723**	5.912.033	4.244.531	3.585.839
Toevoegingen aan reserves				
structureel : investeringsreserve	**4.000.000**	4.000.000	4.000.000	4.000.000
incidenteel : reserve Weerstandsvermogen	**2.734.723**	1.912.033	244.531	
incidenteel				
Onttrekkingen aan reserves				
structureel : reserve Weerstandsvermogen				
incidenteel:				414.161
Saldo na bestemming	**0**	**0**	**0**	**0**

Uit deze tabel blijkt (ook na actualisering van de ramingen voor 2014) dat op de algemene dekkingsmiddelen in 2014 een voordeel wordt verwacht van € 2.734.723.
Dit voordeel wordt gedoteerd aan de reserve Weerstandvermogen. Ook voor de jaren 2015-2016 wordt – ondanks de neerwaartse bijstelling – nog een positief resultaat verwacht van € 1.912.033 (2015) en € 244.531 (2016). In 2017 slaat dit om in een tekort van € 414.161. Voorgesteld wordt de betreffende saldi te doteren aan (2014 t/m 2016) en onttrekken (2017) aan de reserve Weerstandvermogen.
In de tabel zijn de directe uitgaven en de doorberekende apparaatslasten per activiteit bij elkaar opgeteld.

4.4.3 Incidenteel en structureel

Voor een deugdelijke begroting is het belangrijk dat structurele lasten met structurele baten worden gefinancierd. Dit is ook een toets die de provincie uitvoert. Daarbij hanteert de provincie het criterium dat baten en lasten structureel van aard zijn wanneer ze minimaal 4 jaar lang in de boeken staan.
De begroting van de stadsregio is structureel in evenwicht. Voor alle structurele lasten geldt dat deze meerjarig gedekt zijn door structurele baten (bijvoorbeeld bij de BDU). Ten aanzien van de algemene dekkingsmiddelen geldt hetzelfde: de lasten (structureel van aard) worden door structurele baten gedekt (inwonerbijdrage, bijdrage Rotterdam en de vrij besteedbare rente). In overleg met de provincie is afgesproken, dat de stadsregio een groot deel van de rentebaten als structurele inkomsten kan beschouwen. Gelet op de recente ontwikkelingen en het beeld naar 2017 wordt hier in eerste begrotingswijziging 2014 op teruggekomen

4.5 Verbonden partijen

Inleiding
Verbonden partijen zijn privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisaties waarin de stadsregio een bestuurlijk én een financieel belang heeft. Het kan gaan om gemeenschappelijke regelingen (publiekrechtelijke organisatie), deelnemingen (vennootschappen), stichtingen en verenigingen (privaatrechtelijke organisaties).

Onder bestuurlijk belang wordt verstaan: een zetel in het bestuur of het hebben van stemrecht. Er is sprake van een financieel belang als de stadsregio:
- een ter beschikking gesteld bedrag niet kan verhalen indien de verbonden partij failliet gaat;
- aansprakelijk wordt gesteld door derden, als de verbonden partij haar verplichtingen niet nakomt.

Een partij die jaarlijks een subsidie krijgt, maar waaraan geen andere financiële verplichtingen zitten met een juridische afdwingbaarheid door derden, is geen verbonden partij.

Verbonden partijen voeren meestal taken uit met een groot politiek belang. Ze leveren een forse bijdrage aan de realisatie van maatschappelijke doelen.

Verkeersonderneming

Naam	De Verkeersonderneming
Doel	Bereikbaarheid van het Rotterdamse havengebied verbeteren en tijdens de ombouw van de A15 garanderen door combinatie van mobiliteits- en verkeersmanagement.
Openbaar belang dat wordt behartigd	Bereikbaarheid havengebied.
Deelnemende partijen	De Verkeersonderneming wordt bijgestaan door de Stuurgroep en de Raad van Advies. De Stuurgroep bestaat uit Rijkswaterstaat, het Havenbedrijf, Stadsregio Rotterdam en gemeente Rotterdam. De Raad van Advies wordt gevormd door Deltalinqs, de Kamer van Koophandel, TLN, EVO, de gemeente Spijkenisse (namens de gemeenten op Voorne-Putten), de Provincie Zuid-Holland en de Politie Rotterdam-Rijnmond.
Rechtsvorm	Stichting
Bestuurlijk belang	Portefeuillehouder Verkeer en Vervoer is lid van de Stuurgroep
Financieel belang	Een jaarlijkse bijdrage in de exploitatiekosten ad € 209.000 plus één formatieplaats.
Eigen vermogen	Per 31-12-2011: € 803.751 *)
Vreemd vermogen	Per 31-12-2011: € 165.706 *)
Financieel resultaat	Over 2011: € 0
Risico's	--
Ontwikkelingen	--
Programma en activiteit	Programma Bereikbaar en Mobiliteit Activiteit Verkeer

*) o.b.v. jaarstukken 2011

4.6 Weerstandsvermogen en risico's

4.6.1 Beleidsuitgangspunten weerstandscapaciteit en risico's

De stadsregio Rotterdam voert activiteiten en projecten uit die door omvang, looptijd en complexiteit risico's met zich meebrengen in zowel kosten als opbrengsten. Uitgangspunt binnen de stadsregio is dat alle bekende risico's in de begroting zijn gekwantificeerd en financieel afgedekt. Afhankelijk van de vraag op welke activiteit zich het risico precies voordoet, is de dekking geregeld in de betreffende exploitatiebudgetten of in de bijbehorende reserves en fondsen. Er zijn echter ook financiële risico's waarvan het bij het opstellen van de begroting nog onduidelijk is of deze gaan gebeuren en/of welke de financiële consequenties dan zullen zijn. Dergelijke risico's worden opgenomen in de paragraaf Weerstandsvermogen. Door deze risico's via een analyse te kwantificeren, ontstaat een bedrag aan potentiële risico's. Hier tegenover moeten voldoende middelen staan om de risico's te kunnen financieren.

Uitgangspunt binnen de stadsregio is dat wanneer tegenvallers zich daadwerkelijk voordoen, er dekking wordt gezocht binnen het bijbehorende budget / reserve / fonds. Óf door gebruik te maken van nog beschikbare ruimte óf, wanneer er geen vrij besteedbare ruimte meer is, door te herprioriteren. Het gevolg van deze beleidsregel is dat in de paragraaf weerstandsvermogen alleen risico's zijn benoemd die de algemene middelen als dekkingsbron hebben.

4.6.2 Bepalen weerstandscapaciteit

Met de weerstandscapaciteit wordt het vrij beschikbare eigen vermogen van de stadsregio Rotterdam bedoeld. Vrij beschikbare middelen kunnen worden ingezet op het moment dat een risico manifest wordt. Er is vooraf nog geen bestemming aan gegeven.

De weerstandscapaciteit van de stadsregio bestaat uit een tweetal reserves:
1. Algemene reserve;
2. reserve Weerstandsvermogen.

De Algemene reserve heeft een omvang van € 1,0 miljoen. Op grond van besluitvorming mag deze reserve niet verder groeien. Omdat € 1,0 miljoen niet toereikend is om de geïnventariseerde risico's op te kunnen vangen, is in de nota Reserves, fondsen en voorzieningen (2010) de reserve Weerstandsvermogen ingesteld.
Het verwachte saldo van deze reserve bedraagt ultimo 2013 naar verwachting € 12,8 miljoen. Daarmee bedraagt ultimo 2013 de weerstandscapaciteit ruim € 13,8 miljoen. De reserve Weerstandvermogen wordt jaarlijks gevoed met het begroting-/rekeningresultaat. Op dit moment wordt op basis van een theoretische doorkijk voor de jaren 2015 en 2016 een positief begrotingsresultaat verwacht, waardoor de reserve Weerstandsvermogen in deze jaren verder groeit. Vanaf 2017 slaat de groei om in een afname.
Op basis van de huidige berekeningen zou de weerstandscapaciteit ultimo 2017 zijn toegenomen tot € 16,7 miljoen: € 1 miljoen in de Algemene reserve en € 15,7 miljoen in de reserve Weerstandsvermogen.

In de hierna opgenomen tabel is de opbouw en ontwikkeling van de weerstandscapaciteit in deze begrotingsperiode inzichtelijk gemaakt.

Opbouw weerstandscapaciteit	Bedrag
Algemene reserve per 1/1/2013	1.000.000
Reserve weerstandsvermogen per 1/1/2013	13.042.729
weerstandscapaciteit per 1/1/2013	**14.042.729**
bij: verwacht resultaat 2013	-/- 171.290
weerstandscapaciteit per 31/12/2013	**13.871.439**
bij: verwacht resultaat 2014	1.166.237
weerstandscapaciteit per 31/12/2014	**15.037.676**
bij: verwacht resultaat 2015	1.912.033
weerstandscapaciteit per 31/12/2015	**16.949.709**
bij: verwacht resultaat 2016	244.531
weerstandscapaciteit per 31/12/2016	**17.194.240**
bij: verwacht resultaat 2017	-/- 414.160
weerstandscapaciteit per 31/12/2017	**16.780.079**

De omvang van de weerstandscapaciteit zal naar verwachting vanaf 2017 blijven dalen. De oorzaak hiervan is het schatkistbankieren. Door het verplicht moeten wegzetten van overtollige middelen bij het Rijk in plaats van bij de banken (zoals nu gebeurt) zullen de rentebaten de komende jaren fors dalen tot ongeveer € 0 vanaf 2017.
Daarnaast heeft het besluit om de wegvallende provinciale RAS-gelden in 2013 en 2014 voor de meest effectieve trajecten te compenseren vanuit de stadsregio een negatief effect op de groei van het weerstandsvermogen. Indien komende jaren blijkt dat de omvang van de weerstands-capaciteit de onderkende risico's ruimschoots overschrijdt, dan zullen er voorstellen aan het bestuur worden gedaan op welke wijze hiermee om te gaan.

4.6.3 Inventarisatie risico's

Risico's worden omschreven als alle redelijk voorzienbare onzekerheden waarvan onduidelijk is:
1. of ze gaan gebeuren;
2. wanneer ze gaan gebeuren;
3. wat de financiële consequenties zijn.

Door deze onduidelijkheid kan er nog geen voorziening worden gevormd. De stadsregio kan door deze risico's echter wel financiële schade oplopen. Er ontstaat pas een getrouw beeld van de financiële positie van de stadsregio, wanneer deze risico's in beeld worden gebracht. Onderstaand worden de risico's getoond. Per risico wordt aangegeven wat de maximale omvang van de schade kan zijn en hoe groot de kans is dat het risico zich daadwerkelijk zal voordoen. De stadsregio hanteert daarbij het volgende normenkader:

Categorie	Kans op gebeurtenis	Kwantificering
A	Zeer groot	95%
B	Groot	70%
C	Gemiddeld	50%
D	Beperkt	30%
E	Klein	15%

A. Kosten herplaatsing en werkloosheidsuitkeringen

Uitvloeisel van de mogelijke opheffing van de stadsregio kan zijn, dat in het kader van het Sociaal statuut Rotterdam 2013, voor in dienst van de stadsregio zijnde medewerkers kosten worden gemaakt in het kader van herplaatsing en later in het kader van werkloosheid. Op dit moment is nog veel onduidelijk: wordt de stadsregio opgeheven en indien dat het geval is, welke taken gaan er dan mee naar een eventuele metropool, voor hoeveel medewerkers is er daar plek en heeft iedereen die niet naar de metropoolregio gaat al een andere baan op het moment dat de stadsregio ophoudt te bestaan? Deze onduidelijkheid maakt dat slechts een inschatting gemaakt kan worden van het te betalen bedrag aan herplaatskosten en/of werkloosheidsuitkeringen. Op basis van een aantal aannamen en het huidige salarisniveau is een berekening van de geraamde kosten gemaakt. Deze analyse leidt tot een berekende maximale kostenpost van € 6,8 miljoen. De kans dat dit risico zich daadwerkelijk voor gaat doen is zeer groot (categorie A).

B. Inhuur

Om de uitgaven voor herplaatsing zo laag mogelijk te houden, worden bij vertrek van medewerkers geen nieuwe mensen meer in vaste dienst genomen maar wordt voor een tijdelijke oplossing gekozen. De op dit moment bekende en nog te verwachten tijdelijke contracten zullen voor de periode 2014-2017 tot meerkosten kunnen leiden van € 1.500.000, omdat externe inhuur duurder is dan eigen personeel. Daarbij gaat het om dat deel van de te betalen inhuur- en detacheringskosten dat uitstijgt boven het voor de betreffende formatie-plaats beschikbare salarisbudget. De kans dat dit risico zich daadwerkelijk voor gaat doen is zeer groot (categorie A).
Bij de 1e Bestuursrapportage 2014 zullen de bedragen voor 2014 ter begroting worden gebracht.

C. Afwikkeling liquidatie

Wanneer de stadsregio is opgehouden te bestaan, zullen er (in beperkte mate) nog steeds afrondende activiteiten ten behoeve van de stadsregio moeten worden uitgevoerd. Zo moeten verleende subsidies worden afgerekend, worden er nog facturen ontvangen en geboekt en moet er nog een jaarrekening worden opgesteld. Daarnaast zullen ook de medewerkers, die nog geen baan elders hebben gevonden bemiddeld moeten worden. Los van de vraag wie dat precies gaat doen, betekent dit een financieel risico dat we inschatten op € 600.000. De kans dat dit risico zich daadwerkelijk voor gaat doen is zeer groot (categorie A).

D. Uitvoeringskosten Sociaal statuut Rotterdam 2013

De uitvoering van het sociaal plan brengt kosten met zich mee. Daarbij valt te denken aan:

1. kosten van opleiding en begeleiding om medewerkers dusdanig te scholen en te begeleiden dat daarmee de kans op het vinden van een nieuwe baan wordt vergroot.
2. juridische (arbeidsrechtelijke) ondersteuning voor zowel de organisatie zelf als voor de Ondernemingsraad
3. salarissuppletie voor medewerkers die een baan elders vinden maar voor een lagere salariëring dan bij stadsregio
4. mobiliteit ondersteunende maatregelen, die bestaan uit het inhuren van een mobiliteits-bureau. Dit bureau zal medewerkers actief begeleiden naar zo mogelijk een andere baan.

De financiële consequenties worden in totaal ingeschat op € 800.000. De kans dat dit risico zich daadwerkelijk voor gaat doen is zeer groot (categorie A)

E. Afkoop huurcontract Meent 106.

De stadsregio heeft een huurcontract afgesloten met de verhuurder van het Minervahuis dat loopt tot en met 2016. Dit betekent dat in geval van eerdere opheffing, de huur tot einde looptijd moet worden betaald aan de eigenaar. In onderstaand overzicht zijn deze kosten in beeld gebracht.
Overleg met de verhuurder leert dat deze niet voornemens is de looptijd van ons huurcontract te verkorten. Verhuurder geeft juist aan dat leegstand tot extra kosten zou leiden voor de SR. De stadsregio heeft ook de mogelijkheid zelf een huurder te zoeken. Indicatief is een bedrag van € 350.000 genoemd als extra kosten bij blijvende leegstand tijdens de huurperiode 2015-2016.

	2015	2016	Totaal
Huur	261.140	266.363	527.503
Service kosten	61.592	62.824	124.416
Ruimen	150.000		150.000
Additionele kosten leegstand	150.000	200.000	350.000
Totaal	**622.732**	**529.187**	**1.151.919**

Resumerend wordt het risico afkoop huurcontract Meent 106 geraamd op een bedrag van € 1,2 mln. De kans dat dit risico zich daadwerkelijk voor gaat doen is zeer groot (categorie A).

F. Voorbereidingskosten Metropoolregio

De gemeenten zijn verantwoordelijk voor de opbouw van de vervoersautoriteit / metropool-regio. Voor het geval er bij uitzondering toch een bijdrage door de stadsregio Rotterdam moet worden geleverd is een post "Voorbereidingskosten Metropoolregio" opgenomen van € 200.000. De kans dat dit risico zich daadwerkelijk voor gaat doen is gemiddeld (categorie C).

G. Bedrijfsvoering (ICT)

De huidige budgetten voor bedrijfsvoering in het algemeen en ICT in het bijzonder voorzien slechts in de "going concern" uitgaven. Nieuwe noodzakelijke investeringen die nodig zijn om de organisatie optimaal te bedienen kunnen noodzakelijk blijken. De omvang van dit risico bedraagt op basis van ervaringscijfers € 200.000. De kans dat dit risico zich daadwerkelijk voor gaat doen is groot (categorie B).

H. Rekeningresultaat

In de begroting zijn positieve begrotingssaldi voorzien, maar daarmee zijn negatieve rekeningresultaten niet uitgesloten. Tot en met 2010 werd het rekeningresultaat afgerekend met de BWS-reserve. Deze reserve had een omvang van meer dan € 50 miljoen en was daarmee groot genoeg om negatieve rekeningresultaten te dekken. Met ingang van 2011 bestaat de BWS-reserve echter niet meer. Deze is omgezet in de Investeringsreserve. Op basis van de nota Reserves, voorzieningen en fondsen mag het rekeningresultaat vanaf 2011 niet ten laste worden gebracht van de Investeringsreserve. Om te voorkomen dat hiermee iedere dekking van een negatief rekeningresultaat vervalt, is daarom de reserve Weerstandsvermogen in het leven geroepen.
De omvang van dit risico bedraagt op basis van de ervaringen afgelopen jaren maximaal € 500.000 per jaar. De kans dat dit risico zich daadwerkelijk voor gaat doen is in 2014 en 2015 klein, in 2016 beperkt en in 2017 groot. Per saldo wordt het risico als beperkt beoordeeld (categorie D).

I. Verplichte rente toevoeging fondsen

In hoofdstuk 4.3 (financiering) staan de gevolgen van het schatkistbankieren beschreven. Zoals gesteld is de stadsregio op basis van huidige wetgeving gehouden om rente toe te rekenen aan de volgende fondsen:

- Jeugdzorg
- Groene verbinding
- Klimaat
- BDU

Omdat het schatkistbankieren tot gevolg heeft dat er geen rentebaten meer worden gerealiseerd, is het te verwachten dat ook de verplichte rentetoevoeging zal verdwijnen. Daarom is in de begroting 2014 geen rente meer aan bovenstaande fondsen toegevoegd, maar worden de rentebaten aan de reserve Weerstandsvermogen toegevoegd. Om te zorgen dat - indien de verplichte rentetoevoeging niet wordt afgeschaft - er toch algemene middelen zijn om de toevoeging te kunnen doen, is hiertoe een bedrag van € 5 mln in de reserve Verkeer & Vervoer achtergelaten. Daarnaast dient de reserve Weerstandsvermogen als dekking.
In totaal zou het in de periode tot en met 2017 gaan om een rentetoevoeging van in totaal ongeveer € 8 mln. Hiervan is 5 mln. reeds beschikbaar in de reserve Verkeer & Vervoer en resteert aldus een potentieel probleem van € 3.000.000. De kans dat dit risico zich daadwerkelijk voor gaat doen is beperkt (categorie D).

J. Jeugdzorg

De Stadsregio is wettelijk verantwoordelijk voor voldoende aanbod van jeugdzorg. Belanghebbenden kunnen deze zorgplicht juridisch afdwingen. De beschikbare Rijksmiddelen staan echter steeds meer onder druk. De stadsregio kan bij tegenvallers in principe niet bij het Rijk aankloppen voor extra middelen maar moet dat binnen het budget voor jeugdzorg zelf zien op te lossen. In het geval er echter gedwongen zorg moet worden verleend, is het niet altijd mogelijk in het jaar zelf nog compensatie te vinden, terwijl het ministerie de meerkosten niet zonder meer wil betalen. Het budget voor jeugdzorg bedraagt jaarlijks circa € 119 miljoen. Een tegenvaller van 0,8% betekent € 1 miljoen.
Voor de jaren 2013 en 2014 betekent dit in totaal een risico van € 2.000.000. De kans dat dit risico zich daadwerkelijk voor gaat doen is gemiddeld (categorie C).

K. Frictiekosten Jeugdzorg

Een additioneel risico ten aanzien van jeugdzorg zijn de potentiele frictiekosten die de decentralisatie met zich mee kan brengen. Zowel de afbouw van Bureau Jeugdzorg als de kosten die bij de instellingen optreden kunnen hierbij van belang zijn. Er bestaat een kans dat de stadsregio (en dus de gemeenten) voor deze kosten moeten opdraaien. Op dit moment wordt de hoogte van deze frictiekosten geraamd. Nog niet duidelijk is wat de uitkomst zal zijn, wel zal het (gezien de grote bedragen en het grote aantal medewerkers) om veel geld kunnen gaan. De gemeenten is reeds gevraagd hoe ze frictiekosten willen voorkomen, maar niet uitgesloten mag worden dat ze er wel zullen zijn.
In dit stadium van het onderzoek is het echter niet zinvol om al een bedrag aan dit risico te koppelen. Het risico hangt echter wel boven de markt.

Totaal risico

Onderstaand overzicht toont dat de geïnventariseerde risico's leiden tot een potentieel financieel probleem van circa € 13,1 miljoen, plus het potentiële probleem van de frictiekosten jeugdzorg.

	Onderwerp	Risico	kans	bedrag
A	werkeloosheidsuitkeringen	6.800.000	95%	6.460.000
B	Inhuur	1.500.000	95%	1.425.000
C	Afwikkeling liquidatie	600.000	95%	570.000
D	Uitvoeringskosten Sociaal statuur Rotterdam 2013	800.000	95%	760.000
E	Huurcontract	1.151.919	95%	1.094.323
F	Voorbereidingskosten Metropoolregio	200.000	70%	140.000
G	Bedrijfsvoering	200.000	70%	140.000
H	Rekeningresultaat	2.000.000	30%	600.000
I	Verplichte rentetoevoeging	3.000.000	30%	900.000
J	Jeugdzorg	2.000.000	50%	1.000.000
		18.251.919		**13.089.323**

4.6.4 Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen geeft de mate aan waarin de stadsregio in staat is potentiële financiële tegenvallers het hoofd te bieden. De verwachte weerstandscapaciteit van de stadsregio bedraagt ultimo 2013 circa € 13,8 miljoen. De potentiële kosten van de risico's tellen op tot afgerond € 13,1 miljoen. Het weerstandsvermogen is daarmee voldoende om de risico's op te kunnen vangen. Opgemerkt wordt dat het risico van de frictiekosten bij jeugdzorg hier niet in meegenomen is, terwijl deze wel de potentie hebben een forse omvang te krijgen. Bij de eerste wijziging van de begroting 2014 zal de dan beschikbare informatie worden verwerkt.
In de jaren 2015-2017 zal de weerstandscapaciteit in theorie doorgroeien tot € 16,7 mln, maar het is niet aannemelijk dat de stadsregio dan nog bestaat. Het bedrag zal dan ook niet gerealiseerd worden. De jaarschijven 2014-2016 zijn indicatief en worden niet door het Algemeen bestuur vastgesteld. Indien komende periode blijkt dat de omvang van de reserve Weerstandsvermogen aanmerkelijk groter is dan de benoemde risico's, dan zullen er voorstellen aan het bestuur worden gedaan hoe hiermee om te gaan.

5 Kostenverdeelstaat 2014-2017

Onderstaand treft u de kostenverdeelstaat 2014-2017 aan. Met behulp van deze staat worden de indirecte kosten (apparaatslasten c.q. overhead) verdeeld over alle programma's. Dit gebeurt op basis van het aan de programma's toegerekende aantal FTE's. Personeel, dat direct aan een programma werkt, wordt ook geheel daaraan toegerekend. Vervolgens worden alle nog niet verdeelde lasten (indirect personeel en alle overige apparaatslasten) volgens voornoemde verdeelsleutel toegerekend. De indirecte kosten van het programma Bereikbaarheid en Mobiliteit worden geheel gefinancierd uit BDU-middelen (42% van het totaal) en de indirecte kosten van de overige programma's uit de algemene dekkingsmiddelen (58%)

Kostenverdeelstaat 2014		STUREN OP RUIMTELIJKE SAMENHANG		ECONOMISCHE STRUCTUUR VERSTERKING	BEREIKBAARHEID EN MOBILITEIT		WONEN: DUURZAAM EN MARKTGERICHT AANBOD	DUURZAME REGIO	
	Totaal	Bovenregionale samenwerking	Gebiedsgerichte opgaven	Economische structuur versterking	Verkeer en Vervoer	Openbaar Vervoer	Wonen	Groen	Milieu
Salarislasten	**4.764.832**	121.775	473.139	731.676	907.015	1.216.524	614.670	358.790	341.244
Diensten door derden	**311.500**	13.185	49.177	82.491	13.757	13.757	66.841	33.593	38.699
Overige personele lasten	**352.300**	9.039	33.714	56.553	78.804	78.804	45.824	23.030	26.531
Huisvestinglasten	**464.965**	11.930	44.496	74.639	104.005	104.005	60.479	30.396	35.015
Organisatielasten	**726.609**	16.672	62.182	104.306	145.344	145.344	84.517	42.477	48.933
Bestuur	**106.506**	2.733	10.192	17.097	23.824	23.824	13.853	6.962	8.021
Communicatie	**297.640**	7.637	28.483	47.779	66.577	66.577	38.714	19.457	22.414
subtotaal	**7.024.351**	**182.970**	**701.384**	**1.114.542**	**1.339.326**	**1.648.835**	**924.898**	**514.705**	**520.856**
Bijdrage salariskosten Groene Verbinding	**22.889-**							-22.889	
Bijdrage salariskosten Rotterdam V&V	**-90.756**				-90.756				
Bijdrage reserve doorlopende activiteiten	**-76.835**								
TOTAAL	**6.833.872**	**182.970**	**701.384**	**1.114.542**	**1.248.570**	**1.648.835**	**924.898**	**491.816**	**520.856**

Kostenverdeelstaat 2015		STUREN OP RUIMTELIJKE SAMENHANG		ECONOMISCHE STRUCTUUR VERSTERKING	BEREIKBAARHEID EN MOBILITEIT		WONEN: DUURZAAM EN MARKTGERICHT AANBOD	DUURZAME REGIO	
	Totaal	Bovenregionale samenwerking	Gebiedsgerichte opgaven	Economische structuur versterking	Verkeer en Vervoer	Openbaar Vervoer	Wonen	Groen	Milieu
Salarislasten	**4.764.832**	121.775	473.139	731.676	907.015	1.216.524	614.670	358.790	341.244
Diensten door derden	**311.500**	13.253	42.328	82.491	13.757	13.757	62.477	37.730	45.708
Overige personele lasten	**352.300**	9.086	29.018	56.553	78.804	78.804	42.832	25.866	31.336
Huisvestinglasten	**470.030**	12.122	38.716	75.452	105.138	105.138	57.146	34.510	41.808
Organisatielasten	**735.660**	16.991	54.266	105.759	147.369	147.369	80.099	48.372	58.601
Bestuur	**106.506**	2.747	8.773	17.097	23.824	23.824	12.949	7.820	9.473
Communicatie	**297.640**	7.676	24.516	47.779	66.577	66.577	36.187	21.853	26.474
subtotaal	**7.038.468**	**183.648**	**670.756**	**1.116.808**	**1.342.484**	**1.651.993**	**906.360**	**534.940**	**554.645**
Bijdrage salariskosten Groene Verbinding	-							0	
Bijdrage salariskosten Rotterdam V&V	**-90.756**				-90.756				
Bijdrage reserve doorlopende activiteiten	**-76.835**								
TOTAAL	**6.870.877**	**183.648**	**670.756**	**1.116.808**	**1.251.728**	**1.651.993**	**906.360**	**534.940**	**554.645**

Kostenverdeelstaat 2016		STUREN OP RUIMTELIJKE SAMENHANG		ECONOMISCHE STRUCTUUR VERSTERKING	BEREIKBAARHEID EN MOBILITEIT		WONEN: DUURZAAM EN MARKTGERICHT AANBOD	DUURZAME REGIO	
	Totaal	Bovenregionale samenwerking	Gebiedsgerichte opgaven	Economische structuur versterking	Verkeer en Vervoer	Openbaar Vervoer	Wonen	Groen	Milieu
Salarislasten	**4.764.832**	121.775	473.139	731.676	907.015	1.216.524	614.670	358.790	341.244
Diensten door derden	**311.500**	13.185	49.177	82.491	13.757	13.757	66.841	33.593	38.699
Overige personele lasten	**352.300**	9.039	33.714	56.553	78.804	78.804	45.824	23.030	26.531
Huisvestinglasten	**477.992**	12.264	45.743	76.730	106.919	106.919	62.173	31.247	35.996
Organisatielasten	**716.240**	17.141	63.932	107.241	149.434	149.434	86.895	43.672	50.309
Bestuur	**106.506**	2.733	10.192	17.097	23.824	23.824	13.853	6.962	8.021
Communicatie	**297.640**	7.637	28.483	47.779	66.577	66.577	38.714	19.457	22.414
subtotaal	**7.027.009**	**183.774**	**704.381**	**1.119.568**	**1.346.330**	**1.655.839**	**928.971**	**516.752**	**523.214**
Bijdrage salariskosten Groene Verbinding	-							0	
Bijdrage salariskosten Rotterdam V&V	**-90.756**				-90.756				
Bijdrage reserve doorlopende activiteiten	**-48.182**								
TOTAAL	**6.888.071**	**183.774**	**704.381**	**1.119.568**	**1.255.574**	**1.655.839**	**928.971**	**516.752**	**523.214**

Kostenverdeelstaat 2017		STUREN OP RUIMTELIJKE SAMENHANG		ECONOMISCHE STRUCTUUR VERSTERKING	BEREIKBAARHEID EN MOBILITEIT		WONEN: DUURZAAM EN MARKTGERICHT AANBOD	DUURZAME REGIO	
	Totaal	Bovenregionale samenwerking	Gebiedsgerichte opgaven	Economische structuur versterking	Verkeer en Vervoer	Openbaar Vervoer	Wonen	Groen	Milieu
Salarislasten	**4.764.832**	121.775	473.139	731.676	907.015	1.216.524	614.670	358.790	341.244
Diensten door derden	**311.500**	13.185	49.177	82.491	13.757	13.757	66.841	33.593	38.699
Overige personele lasten	**352.300**	9.039	33.714	56.553	78.804	78.804	45.824	23.030	26.531
Huisvestinglasten	**486.112**	12.473	46.520	78.034	108.736	108.736	63.229	31.778	36.608
Organisatielasten	**693.646**	17.383	64.833	108.753	151.540	151.540	88.120	44.288	51.019
Bestuur	**106.506**	2.733	10.192	17.097	23.824	23.824	13.853	6.962	8.021
Communicatie	**297.640**	7.637	28.483	47.779	66.577	66.577	38.714	19.457	22.414
subtotaal	**7.012.536**	**184.224**	**706.059**	**1.122.383**	**1.350.253**	**1.659.762**	**931.252**	**517.899**	**524.535**
Bijdrage salariskosten Groene Verbinding	-							0	
Bijdrage salariskosten Rotterdam V&V	**-90.756**				-90.756				
Bijdrage reserve doorlopende activiteiten	**-16.171**								
TOTAAL	**6.905.609**	**184.224**	**706.059**	**1.122.383**	**1.259.497**	**1.659.762**	**931.252**	**517.899**	**524.535**

6 Staat van reserves en fondsen 2014-2017

Omschrijving	Raming saldo per 31-12-2012 (na bestemming)	Raming toevoegingen in 2013 (*)	Raming onttrekkingen in 2013 (*)	Raming saldo 31-12-2013	Raming dotaties 2014	Raming onttrekkingen 2014	Raming saldo 31-12-2014	Raming dotaties 2015	Raming onttrekkingen 2015	Raming saldo 31-12-2015	Raming dotaties 2016	Raming onttrekkingen 2016	Raming saldo 31-12-2016	Raming dotaties 2017	Raming onttrekkingen 2017	Raming saldo 31-12-2017
- Algemene reserve	1.000.000			1.000.000			1.000.000			1.000.000			1.000.000			1.000.000
- Bestemmingsreserve Verkeer & Vervoer	5.000.000			5.000.000			5.000.000			5.000.000			5.000.000			5.000.000
- Bestemmingsreserve Duurzaamheid	91.885		91.885	0			0			0			0			0
- Investeringsreserve	48.470.890	4.000.000	16.363.872	36.107.018	4.000.000	7.908.790	32.198.228	4.000.000		36.198.228	4.000.000		40.198.228	4.000.000		44.198.228
- Reserve doorlopende activiteiten	626.406		182.557	443.849		76.835	367.014		76.835	290.180		48.182	241.998		16.171	225.826
- Reserve weerstandsvermogen	13.042.729	1.397.195	1.568.485	12.871.439	2.734.723	1.568.486	14.037.676	1.912.033		15.949.709	244.531		16.194.240		414.161	15.780.079
Subtotaal reserves	**68.231.910**	**5.397.195**	**18.206.799**	**55.422.306**	**6.734.723**	**9.554.111**	**52.602.918**	**5.912.033**	**76.835**	**58.438.117**	**4.244.531**	**48.182**	**62.634.466**	**4.000.000**	**430.332**	**66.204.133**
- Groene Verbinding	26.879.400	241.531	7.361.000	19.759.931		7.300.000	12.459.931			12.459.931			12.459.931			12.459.931
- Luchtkwaliteit	5.818.614	32.893	2.750.000	3.101.507		2.450.000	651.507			651.507			651.507			651.507
- SLOK	17.846		17.846	0			0			0			0			0
- BDU verplicht	97.240.634			97.240.634			97.240.634			97.240.634			97.240.634			97.240.634
- BDU nog te verplichten	261.195.252		126.566.183	134.629.069		3.042.457	131.586.612	6.727.927		138.314.539		3.228.586	135.085.953		149.027.407	-13.941.454
- BDU verplicht infra 2004	3.903.729		3.903.729	0			0			0			0			0
- BDU nog te verplichten infra 2004	16.052.385			16.052.385			16.052.385			16.052.385			16.052.385		16.052.385	0
- Bereikbaarheidsoffensief Rotterdam nog te verplichten	6.694.845		6.694.845	0			0			0			0			0
- Bereikbaarheidsoffensief Rotterdam verplicht	2.178.421		2.178.421	0			0			0			0			0
- Fonds OV - Chipkaart	5.700.000			5.700.000			5.700.000			5.700.000			5.700.000		5.700.000	0
- Jeugdzorg algemeen (doeluitkering)	3.877.918			3.877.918			3.877.918			3.877.918			3.877.918			3.877.918
- BWS verplicht	45.063		38.609	6.454		6.454	0			0			0			0
- ISV3	5.032.621		2.542.148	2.490.473		2.490.473	0			0			0			0
Subtotaal fondsen	**434.636.728**	**274.424**	**152.052.781**	**282.858.371**	**0**	**15.289.384**	**267.568.987**	**6.727.927**	**0**	**274.296.913**	**0**	**3.228.586**	**271.068.327**	**0**	**170.779.792**	**100.288.535**
Totaal reserves en fondsen	**502.868.638**	**5.671.619**	**170.259.580**	**338.280.677**	**6.734.723**	**24.843.494**	**320.171.905**	**12.639.960**	**76.835**	**332.735.030**	**4.244.531**	**3.276.768**	**333.702.793**	**4.000.000**	**171.210.124**	**166.492.669**

*) Geraamde onttrekking 2013 op basis van (gewijzigde) inzichten jaarrekening 2012

6.1 Toelichting Staat reserves en fondsen 2014-2017

De onttrekking aan de Investeringsreserve in 2014 is gelijk aan de thans beschikbare middelen voor de jaarschijf 2014. Voor het jaar 2014 betreft dit het basisbedrag volgens de nota Investeringsstrategie (jaarlijks € 10 miljoen) minus de voor de jaarschijf 2013 reeds naar voren gehaalde regionaal groenblauw middelen (€ 2 mln.) en middelen economische herstructurering bedrijventerreinen (€ 0,03 miljoen). Ultimo 2012 bestaat het saldo van de Investeringsreserve voor € 28,4 miljoen uit verleende maar nog niet financieel afgewikkelde subsidies. De toevoegingen aan de Investeringsreserve betreffen de jaarlijkse Omslagbaten, die meerjarig worden geraamd op € 4 miljoen. Nadat de subsidieverleningen jaarschijf 2014 zijn ingevuld en wanneer de omslagbaten 2013 en 2014 gerealiseerd worden conform begroting resteert een vrije ruimte per 31-12-2014 van € 20,1 miljoen.

De onttrekkingen aan de reserve Doorlopende activiteiten dienen ter dekking van de afschrijvingslasten op geactiveerde automatiseringsuitgaven.

De ontwikkeling van de reserve Weerstandsvermogen en de Algemene reserve is reeds beschreven in hoofdstuk 4.6 (paragraaf Weerstandsvermogen).

Het fonds Groene verbinding betreft van het Rijk ontvangen middelen voor de uitvoering van het deelproject Groene Verbinding binnen het Project Mainportontwikkeling Rotterdam 750 ha. De aanbesteding heeft plaatsgevonden. Er is nog niet met zekerheid te zeggen in welk jaar de kosten zullen worden gemaakt voor de aanleg van de Groene Verbinding. Oplevering Groene Verbinding staat gepland voor mei 2014. Naar verwachting zal 2014 het laatste jaar zijn waarin regie- en aannemingskosten zullen worden gemaakt.

Het fonds Luchtkwaliteit betreft van de provincie Zuid-Holland verkregen middelen (de zgn. FES-gelden) van het voormalige Ministerie van VROM ter verbetering van de luchtkwaliteit in de regio. Dit bedrag wordt ingezet voor subsidies en opdrachten in het kader van uitvoeringsmaatregelen. De middelen moeten uiterlijk 31 december 2014 besteed zijn.

De fondsen BDU en ontwikkeling daarvan worden nader toegelicht in hoofdstuk 2.2 Brede Doeluitkering.

Het fonds Jeugdzorg betreft de nog niet bestede middelen van de doeluitkering jeugdzorg.

Het fonds ISV3 (Investeringsbudget Stedelijke Vernieuwing) bevat de van de provincie ontvangen en nog niet bestede middelen in het kader van stedelijke vernieuwing. Hiertoe is een bestuursovereenkomst gesloten met de provincie Zuid-Holland waarin de stadsregio zich verbindt om in de periode 2010 t/m 2014 in het kader van de provinciale stedelijke vernieuwingsdoelstellingen al het mogelijke te doen om uiterlijk per 31 december 2014 bepaalde prestaties te bereiken met betrekking tot de rijks- en provinciale doelstellingen ten aanzien van stedelijke vernieuwing.
De middelen worden beschikt middels de subsidieverordening Investeringsreserve (zie hiervoor hoofdstuk 2.3). Aangezien het kasritme van de ontvangsten afwijkt van de jaarlijks te realiseren bestedingen vindt er fondsvorming plaats.

Het fonds BWS bevat verplichtingen met betrekking tot sociale koop. Het gaat om ongeveer 45 dossiers, waarvoor maximaal tot en met 2014 nog een jaarlijkse bijdrage plaatsvindt.

7 Inwonerbijdrage

	Begroting 2014			Op basis van 1e wijziging begroting 2013		
Gemeente	Aantal inwoners per 1-1-2012 *)	Berekende bijdrage per inwoner	**Inwoner bijdrage 2014**	Aantal inwoners per 1-1-2012 **)	Berekende bijdrage per inwoner	**Inwoner bijdrage 2013**
Albrandswaard	25.003	€ 4,65	116.166	25.003	€ 4,65	116.283
Barendrecht	47.053	€ 4,65	218.613	47.053	€ 4,65	218.831
Bernisse	12.426	€ 4,65	57.732	12.426	€ 4,65	57.790
Brielle	16.072	€ 4,65	74.672	16.072	€ 4,65	74.747
Capelle aan den IJssel	66.122	€ 4,65	307.209	66.122	€ 4,65	307.516
Hellevoetsluis	39.442	€ 4,65	183.251	39.442	€ 4,65	183.435
Krimpen aan den IJssel	28.692	€ 4,65	133.306	28.692	€ 4,65	133.439
Lansingerland	55.265	€ 4,65	256.766	55.265	€ 4,65	257.023
Maassluis	31.849	€ 4,65	147.973	31.849	€ 4,65	148.122
Ridderkerk	45.208	€ 4,65	210.041	45.208	€ 4,65	210.251
Rotterdam	616.260	€ 4,65	2.863.201	616.260	€ 4,65	2.866.067
Schiedam	76.244	€ 4,65	354.237	76.244	€ 4,65	354.591
Spijkenisse	72.171	€ 4,65	335.313	72.171	€ 4,65	335.649
Vlaardingen	71.042	€ 4,65	330.068	71.042	€ 4,65	330.398
Westvoorne	13.901	€ 4,65	64.585	13.901	€ 4,65	64.650
TOTAAL	1.216.750		5.653.133	1.216.750		5.658.792

*) bron: Statline Databank CBS, aantal inwoners per 1-1-2012; actualisatie 26-2-2013

**) bron: Statline Databank CBS, aantal inwoners per 1-1-2012; actualisatie 18-10-2012

Aantal inwoners.
Het aantal inwoners op 1 januari 2013 per gemeente is op het moment van opmaak van de begroting 2014 nog niet definitief bekend bij het CBS. Bovenstaand tabel geeft derhalve het aantal inwoners weer van peildatum 1 januari 2012.

De weergegeven Inwonerbijdrage per gemeente voor 2014 is derhalve nog een voorlopige tot het moment dat het definitieve aantal inwoners op 1 januari 2013 bekend is.

Zodra dit aantal inwoners per gemeente bekend is worden deze opgenomen in bovenstaande tabel en wordt de bijdrage 2013 definitief vastgesteld.
Dit zal naar verwachting bij de 1e begrotingswijziging 2014 aan de orde zijn.

Indexering inwonerbijdrage.
De indexering van de regiobijdrage voor 2014 is bij de vaststelling van de Kadernota begroting 2014 bepaald op 0,1% negatief. Dit is conform het advies van 15 februari 2013 van de Werkgroep verbetering financiële sturing gemeenschappelijke regelingen, welke is ingesteld door de Kring van de gemeentesecretarissen Rotterdam-Rijnmond.

Dit betekent dat de geraamde opbrengst van de Regiobijdrage in 2014 is vastgesteld op een bedrag van € 5.653.133.

8 Vaststellingsbesluit

Het algemeen bestuur van de stadsregio Rotterdam,

gelet op artikel 48 van de gemeenschappelijke regeling stadsregio Rotterdam;

gelezen het voorstel van het dagelijks bestuur van 12 juni 2013;

b e s l u i t :

1. de begroting 2014 vast te stellen.

Aldus besloten in de openbare vergadering van 10 juli 2013 van het algemeen bestuur.

de secretaris,	de voorzitter,
mr. M.C. Jansen	ing. A. Aboutaleb

Bijlage 1 - RIVV 2014 – 2017

In het Regionale Investeringsprogramma Verkeer en Vervoer (RIVV) wordt invulling gegeven aan de investeringen die plaatsvinden in de regio Rotterdam in de komende vier jaar. De stadsregio speelt hierbij de rol als subsidieverstrekker of als directe opdrachtgever. Hierna is het RIVV op hoofdlijnen opgenomen. Een gedetailleerd RIVV wordt toegevoegd bij de eerste begrotingswijziging 2014.

RIVV	2014	2015	2016	2017
OV	25.334.500	10.900.000	47.100.000	213.300.000
verkeer	18.250.000	17.200.000	17.200.000	17.200.000
Eindtotaal	**43.584.500**	**28.100.000**	**64.300.000**	**230.500.000**

RIVV	2014	2015	2016	2017
groot	18.584.500	8.100.000	44.300.000	210.500.000
Fiets				
OV	16.584.500	6.100.000	42.300.000	208.500.000
P+R				
Wegennetwerk	2.000.000	2.000.000	2.000.000	2.000.000
klein	25.000.000	20.000.000	20.000.000	20.000.000
DVM	1.000.000	1.600.000	1.600.000	1.600.000
Fiets	2.555.000	5.000.000	4.884.000	5.000.000
Flankerende maatregelen	1.626.000		116.000	
Goederenvervoer				
Haltetoegankelijkheid	2.261.000	500.000		
Mob. man.	700.000	1.800.000	1.800.000	1.800.000
OV	7.271.760	4.276.000	4.894.200	4.896.000
P+R	1.100.000	2.200.000	2.200.000	2.200.000
VV edu	629.000	620.000	455.000	
VV infra	3.178.500	2.630.000	3.852.500	4.300.000
Wegennetwerk	4.678.740	1.374.000	198.300	204.000
Eindtotaal	**43.584.500**	**28.100.000**	**64.300.000**	**230.500.000**